

ekmek ve gül

Dilan U.

/EkmekveGül

posta@ekmekvegul.net

@ekmekvegul

İÇİNDEKİLER

Vaatlerinizi ham, ücretimize zam.....3	Elif TURGUT
Cengiz'in ki can da Oya'nın ki patlıcan mı?.....5	Cemre KAVUKER
'Bir geçin harekete bakalım bakan gözler kör olacak mı?'.....6	Adile DOĞAN
'Utanmadan ara zamma göz koyuyorlar'.....6	Derya AYTÜRK
Piknik bile yapamıyoruz.....7	
Zam yapılmaması imkansızlıktan değil, tercih.....7	
İlanların arkasındaki gerçekler.....8	Merve İLHAN
'Sömürünün fason biçimi'.....9	Havva MEŞE
'Ara zam olmaması patronların canına minnet'...10	
Güçlü sendika, güçlü çalışan.....10	Helin TURGUT
Patronların tasarrufubatsın.....11	H.DEMİR
Kimin için tasarruf, kimden tasarruf?.....12	
Yükü öğretmenler değil Bakan üstlensin.....14	
'İçimdeki kız çocuğuyla yola devam ediyorum'....14	
Taş kilit taşı, yol bozuk.....15	Hazal KAR
Ekmek isyanlarının 'korkutucu' sesi.....16	Filiz GÜR
Biatı çingerci müfredat.....17	Çiğdem KELEŞ
Müşteri değil öğrenciyiz.....17	
Emperyalizme karşı hemen şimdi birleşelim.....18	ELA AVA
Savaşta kaçtık sömürünün kurbanı olduk.....19	
Kadınlar seçim vaatlerinin takipçisi.....20	İklim SEVİNÇ
İmza atmak 5 dk, kurtulmak seneler sürüyor.....20	Nevruz MERSİN
Ez ji jyanê tēm û diçim min tiştek fêm nekir.....21	Esra KORKMAZ
Görmemeye alıştığımız yerlerden bir genç kadın.21	Nurgül DENİZ
Tatilin hayali bile uzak.....22	Meryem KOÇER
MEKTUBUMUZ VAR.....23	
FİLM.....24	

“Sürece gel” kız kardeşim

Görsel: Canva Pro Yapay Zeka görsel oluşturma aracı tarafından üretilmiştir

“ Yazın sıcak kolları kumsala sarıldığında, denizin hafif dalgaları içimi dinlendirir.

Hafif bir meltem yüzümü okşar.”

Bu ve bunun gibi birçok dileği geçtiğimiz ay Hıdırellez'de gül saksısının dibine gömdük. Sulara bıraktık. Denizin mavisine hasret kalacağımız, tatilsiz ve dinlenmeden geçen, mesailere mecbur kalacağımız bir yaz fikri içimize adeta öküz oturuyor.

Pazarı- marketi ateş pahası, işçiye emekçiye tatilin de bayramında tadı tuzu yok. Aylarca et tüketemeyen, vücuduna gerekli besinleri alamayan emekçilerin, çocukların sağlığını kim düşünür ki? Sermayenin ve iktidarın işçilere, emekçilere düzenlediği

tek reçete “acı reçete.”

Mehmet Şimşek'in sermayeyi memnun etmek için hazırladığı ekonomik program biz emekçilerin kemerini sıkan, cebimizdeki iki kuruşa göz diken, “tasarruf” adı altında bütün haklarımızı gasbeden bir çizgide ilerliyor. Bize tasarruf diyenler yazın tatil yaparken yine nerede istakoz yemekle meşgul olacak?

Ekonomik sorunların çığ gibi yığıldığı bu dönemde iktidarın politikalarında “yumuşamadan” eser olmadığı gibi iktidar taleplerini dile getiren her kesime karşı savaşı açıyor. Tıpkı geçtiğimiz günlerde taleplerini dile getiren öğretmenlere uygulanan şiddet gibi. Öğretmenleri yaka paça, şiddet uygulayarak gözaltına alan iktidar

görevlileri toplumda öğretmene, sağlığa ve kadına şiddeti kendi eliyle yaygınlaştırıyor, şiddet eğilimi olanlara yeşil ışık yakıyor. Şiddetin boyutları git gide büyüyor, sadece insanları değil hayvanları da hedef alıyor. Sokak hayvanlarını “uyutmak” istediğini açıklayan iktidar, sokak hayvanlarına yönelik yaygınlaşan şiddet eğilimine de zemin yaratıyor.

Dert yumakları büyüdükçe dertleşmek de lazım. Ama bir o kadar da “süreçte” de olmak lazım. Yoksa dönüp derler, “Olaylar yaşanırken gıcın çıkmıyor, süreçte hiç yoksun, sonuçlar üzerine konuşuyorsun. Süreçte yoksun. Sürece gel” * diye.

Şimdi süreçte olmanın tam zamanı. İktidarın ocak ayında bizlere “lütfettiği” asgari ücret 6 ayda açlık sınırının altında kaldı. Boş buzdolabını, esnek ve güvencesiz çalışmayı, bütün haklardan yoksun yaşam sürdürmeyi bizlere reva gören iktidara karşı “Haklarımızdan tasarruf etmeyeceğiz” diyelim. Asgari ücretle zam yapmayacağı zam talebimizi yükseltelim. Bulduğumuz her yerde bu sesi yükseltmek için sürecin bir parçası olalım...

* “Gibi” dizisinin ikinci sezon, dördüncü bölümünde geçen bir replikten alınmıştır.

ekmek ve gül
posta@ekmekvegul.net

Kapak: Dilan Mine Uğurlu/Ekmek ve Gül

Günlük EVRENSEL Gazetesi'nin ücretsiz özel ekidir.

Türü: Yaygın süreli
Bülten Basın Yayın Reklamcılık
Tic. Ltd. Şti.

Adına Sahibi: Kürşat Yılmaz
Genel Yayın Yönetmeni: Hakkı Özdal
Sorumlu Yazışleri Müdürü: Görkem Kınacı

Yönetim Yeri: Mehmet Akif Ersoy Cad. Mehmet Çıbıkcı İş Merkezi No: 2
K: 2 İşyeri No: 21 Şirinevler/B.Evler-İSTANBUL
Tel: (0212) 909 48 01
Faks: (0212) 654 15 04

Dağıtım: Turkuvaaz Dağıtım AŞ **İstanbul Baskı:** Kuzey Veb Ofset San. Tic. Ltd. Şti Tayakadın Mah. Yassıören Cad. No:75/1 Arnavutköy/İstanbul Tel: 0212 682 61 62 **Adana Baskı:** Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Yeni Doğan Mh. 2108 Sk. No: 18/A Yüreğir/ADANA **Ankara Baskı:** Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Saray Osmangazi Mh. Sütçü İmam Sk. 2108 Sk. No: 33 Pursaklar/ANKARA **İzmir Baskı:** Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Metal İşleri San. Sit. 2. Cadde No.93 Kısıkköy, Menderes/İzmir

SESİMİZİ YÜKSELTELİM:

Vaatleriniz ham, ücretimize zam

Elif TURGUT

*“Kredi kartı borcunu nasıl ödeyeceğim?”
“Ya ev sahibi kiraya zam yaparsa?”
“Çocuğun beslenmesine ne koysam yarın için?”
“Acaba bu ay maaştan ne kadar kesildi?”
“Bu pazar mesai olur mu?”
“Memleket için tüm aileye otobüs bileti alabilecek miyiz?”
“Bu yumurta haftaya ne kadar zamlanacak?”
“Bu ay HPV aşısı için para ayırabilir miyim acaba?”
“Okul için para isterler mi ki yine?”*

Bu dergiyi elden ele dolaş-
tıran binlerce kadının ak-
lında binlerce tilki, bu so-
rular dolaşıp duruyor ka-
falarında. Bu ve benzeri
kaygıların hissedilmediği bir gün geç-
miyor milyonlarca insan için. Daha
binlercesini türetebiliriz bu sorular-
dan. Dergilerimizin sayfalarında da
işçi ve emekçi kadınların bu kaygı

havuzu içinde yüzmekten bıkkınlıkla-
rı, öfkeleri, isyanları ve talepleri yer
alıyor. Halk bu sorularla boğuladur-
sun, iktidar “acı reçete programı”
için sürekli yeni adımlar atmaya sür-
dürüyor, yeni açıklamalar yapıyor.

Orta Vadeli Programı, 12. Kalkın-
ma Planını açıkladıklarından sömürü
ve baskı politikalarını artırarak sürdür-
üyorlar. Orta Vadeli Program, “Ya-
bancı sermayeyi ülkeye çekmek”, ver-
gi yükünü tüm emekçilerin sırtına yı-
karak arttırmak, yeni özelleştirmeler
olarak özetleyeceğimiz bir program;
emekçiler için bir saldırı programı.
Programdaki saldırılar da bir bir kar-
şımıza geliyor.

Bakan Şimşek’in açıkladığı kamu-
da tasarruf paketi ise bunun adımların-
dan biri. OVP’de kamu hizmetleri-
nin “azami tasarruf anlayışı ile” yer-
ine getirileceği açıkça ifade ediliyor.
Yani ‘kamu hizmetlerinden kısacağız’
diyorlar. Bize “Eğitimde, sağlıkta ya-
şadığınız sorunlar katlanarak artacak”
diyorlar. Ama her şey beka için(!)

EĞİTİMCİ DE ÖĞRENCİ DE KAN AĞLIYOR

Bugün sözde
ücretsiz olduğu
iddia edilen eği-
tim masrafla-

rı çocukları okuldan kopartıyor.
Okullara yeterli bütçe ayrılmadığı
için eğitim masrafları velilerin sırtına
yıkılmış durumda. Hatta sözde ücret-
siz eğitimin geçen yıl çıkan yönetme-
lik değişikliği ile resmîyette de okul
öncesi çocukları için ücretsiz olmadı-
ğını hatırlatayım. 15 Ekim 2023’te
Resmî Gazetede yayımlanan genelge-
de Okulöncesi eğitimde sıkça karşı-
laştığımız ve kayıt parası olarak nite-
lendirilen ücret, yönetmeliğe eklene-
rek resmî kılıfa sokulmuştu. Yani
2023 genel seçimlerinden günler önce
eski Millî Eğitim Bakanı’nın “Türki-
ye’nin hiçbir noktasında; ister tam
gün isterse yarım gün eğitim yapsın,
hiçbir ad altında okul öncesi eğitim-
den kesinlikle ücret alınmayacak.
2023-2024 eğitim-öğretim yılı içeri-
sinde bu ücretlerin tamamını kaldır-
yoruz” demesinin üzerinden sadece
5 ay geçtikten sonra. Her şey seçim
eşiği atlatılana kadardı. Kadınların,
eğitmcilerin, velilerin mücadelesi ile
kazanılan okulöncesi eğitimde ücret-
siz yemek uygulaması da seçimlerin
ardından MEB tarafından sessiz se-
dasız ortadan kaldırılmıştı. Zaten ço-
cukların sağlıklı geli-

şimleri için okullarda bir öğün ücret-
siz sağlıklı yemek vermeyen iktidar,
bu sefer Sağlık Bakanlığı, strateji
planına bile almamış.

“Eğitimde aslan payı bütçe” övgü-
lerini hatırlarsınız 2023 yılının so-
nunda gerçekleşen bütçe görüşmele-
rinde ne veliler ne öğrenciler ne öğ-
retmenler faydalanabildi bu bütçe-
den. Öğrenciler aç, veliler eğitimin
tüm masrafını sırtlamış durumda, öğ-
retmenlerin iş yükü fazla, yeterli ata-
ma yapılmadığı için ücretli öğret-
menlik gibi esnek çalışma şekilleri
yaygınlaştırılıyor.

BU NEYİN MÜJDESİ?

Dergimizin orta sayfasında kadın-
lar için ne anlama geldiğini açtığı-
mız, Bakan Şimşek’in yeni açıkladığı
kamuda tasarruf belgeleri sadece ka-
mu personellerinin haklarına çökmü-
yor, aynı zamanda kamu hizmetleri-
nin niteliğini düşürecek, bugün yaşa-
nan sorunları daha da derinleştire-
cek. Yeni atamaların sadece emekli
olanlar kadar yapılacağı açıklaması
da zaten olan personel yetersizliğini
artırarak eğitim ve sağlıktaki şiddeti
de artıracak. →

“Sıkın dişinizi” dediklerinin ötesinde bir müjde gibi sundukları da kimi vaatleri var. Herhalde özellikle kadınlar için en çok öne sürdükleri vaat: Esnek çalışma. Kamusal bir bakım hizmeti sağlamayıp, tüm “aile ve anelik” söylemleri ile kadını ev angaryasının sorumlusu haline getiriyorlar. Esnek çalışmayı “ister”

duruma sokuyorlar kadını, sonra da güvencesizliği, emeğin ucuzlaşmasını, şiddeti, eşe-aileye bağımlılığı, emeklilikten yoksunluğu, kamusal mekandan soyutlanmayı getirecek esnek çalışmayı bir müjde gibi sunuyorlar. Ücretsiz ve ulaşılabilir kreşler, bakım merkezleri, ev içi angaryanın toplumsallaştırılması; aşıevleri, çamaşırhaneler açılması, çalışma saatlerinin azaltılması taleplerinin üzerini “esnek çalışmanın müjdelenmesi” ile örtmeye çalışıyorlar.

ÜCRETE ZAM, VERGİDE ADALET

Saldırı programları ile halka vadettikleri tam olarak bu: Emeğinin ucuzlaşması, hayatının zorlaşması, karnının aç kalması, eğitim sağlık gibi faydalanabildiği hizmetlerden kolayca faydalanamaması... Süslü sözlerle göz boyama çabaları gerçek hayatın zorluklarına çarpıyor.

Özgür Özel tarafından gündeme getirilen “yumuşama süreci”nin ise tek adam rejiminin halkı geçim kaygısına sıkıştıran ekonomi saldırı programının sırtının sıvazlanması olduğu da burjuva muhalefet temsilcilerinin ifadelerinde somutlaşıyor. Hatırlayalım mayıs ayının son günlerinde İBB Başkanı İmamoğlu, sermaye programı işleten Bakan Mehmet Şimşek’in doğru adımlar attığını savunmuş, “İyi tedbirler, itibarlı bir yolculuk tarifleme gayretini görüyoruz” demişti.

Bir yandan bu “kemer sıkma” politikaları, “tasarruf belgeleri” ile halkın posasını çıkarırken bir yandan da asgari ücret açlık sınırının iki bin lira altında kalmasına rağmen iktidar “asgari ücrete ara zam yapmayacağız” diyor. Ne kemerde delik ne de mecal kaldı. “Geçinemiyoruz, mecbur zam yaparlar” beklentisi, temmuz zammı yapılması için hare-

kete geçmeden sonucu hayal kırıklığına dönüşecek bir hayal olarak kalıyor sadece. İşçi sınıfının tarihine de dönüp baktığımızda şunu unutmamak lazım ki asgari ücretin belirlenmesinden ne zaman ne kadar zam yapılacağı işçi sınıfı ve sermaye ve sermayenin temsilcisi devlet ile sürdürülen mücadeleye bağlı. Asgari ücretin ne kadar belirlendiği de temmuzda bir zam yapıp yapılmayacağı da işçi ve emekçilerin mücadelesine, gücüne, öfkesine ne kadar eyleme dönüştürebildiğine bağlı.

■ Asgari ücrete acil olarak gerçekleşen enflasyon oranında zam yapılması,

■ en düşük ücretin yoksulluk sınırının üzerinde olması ve vergiden muaf tutulması,

■ Vergide adalet sağlanması ve servet vergisi uygulanması

İktidarın kadınlar için her anlamda güvencesizlik anlamına gelen esnek çalışma söylemlerine karşı ücretler düşürülmeden günde 7 saat, haftada 35 saat çalışma ve hafta sonu tatil hakkı talepleri için yaz aylarında mücadele yükseldiği ölçüde içinde boğulduğumuz sorunlardan kurtulmamızın, nefes almamızın da aracı olacak.

O yüzden kız kardeşim, “belki zam yaparlar” diye bekleme, tut bir yanındaki kız kardeşinin kolundan ve bir diğerinin bu saldırı programlarına izin vermemek için, fazlasıyla hakkettiğin zammı söke söke almak için ne yapabileceğinizi konuş, tartış, harekete geç!

DÜNYA’DA KAMU EMEKÇİLERİ ‘KEMER SIKMAYA’ KARŞI GREVDE!

ELBETTE “kemer sıkma” politikaları sadece Mehmet Şimşek’e ve Erdoğan’a has politikalar değil. Pek çok ülkede tasarruf adı altında kamu emekçilerinin hakları gasbediliyor, kamu hizmetlerine erişim kısıtlandırılıyor, kamu hizmetlerinin niteliği azalıyor. Bu kamu hizmetlerinde hak gaspları dünya genelinde en çok kadınların en çok çalıştığı işkolları eğitim ve sağlık alanında karşımıza çıkıyor. Ancak bunlara karşı emekçilerin elleri kolları bağlı değil. Tam tersi dünyanın dört bir yanında farklı kıtalarında eğitim emekçileri, kamu işçileri, sağlık emekçileri sokakları dolduruyor, greve gidiyor, iş bırakıyor.

Nerede? Neden?

■ Arjantin’de “Kemer sıkma politikaları” ile kamusal hizmetlere ayrılan bütçeyi azaltan, kamu çalışanlarının maaşını düşüren ve işten çıkarmaların önünü açan Javier Milei’yi protesto eden devlet okulu öğretmenleri, devlet üniversitesi profesörleri ve idari personel eğitime ayrılan bütçenin artırılmasını talep etmek için ülke çapında greve gitti.

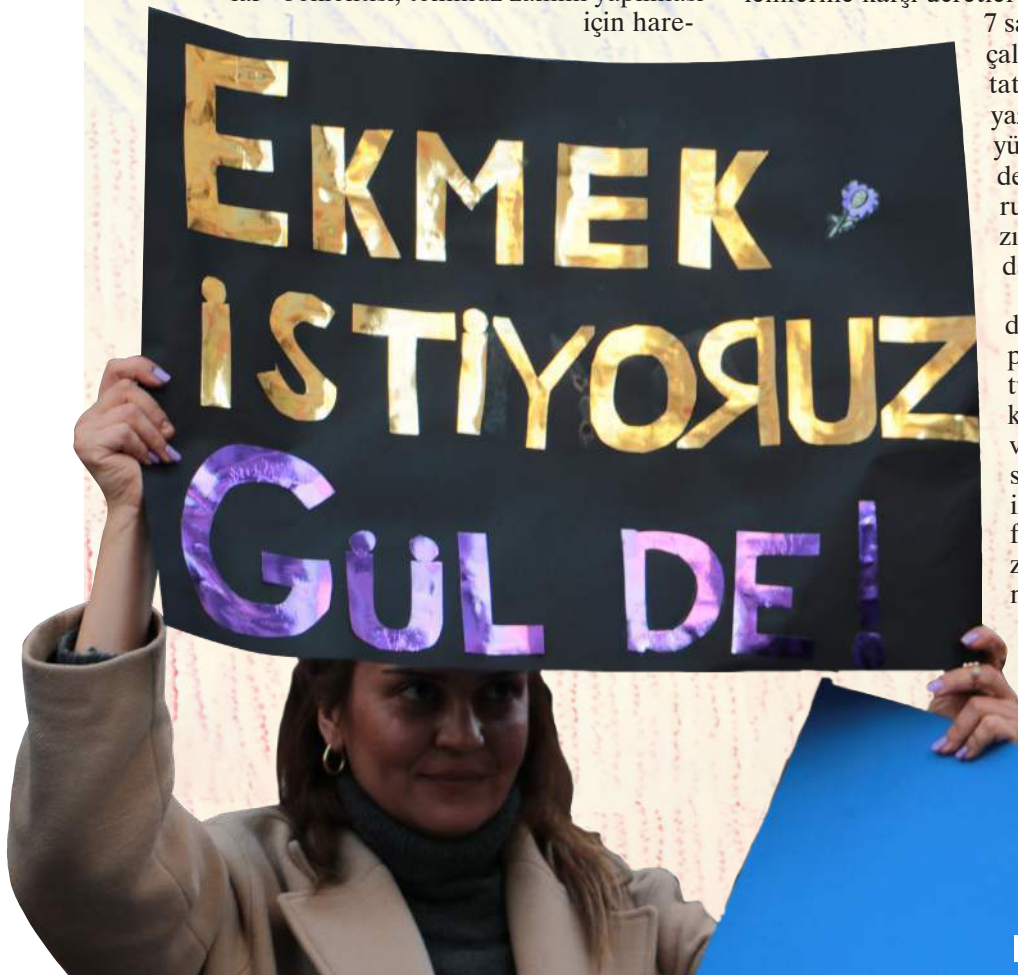
■ Yunanistan’da kamu sektörü çalışanları geçtiğimiz hafta salı günü 24 saatlik bir grev yaparak yüzde 10’luk genel bir ücret artışı, gelir vergisinden muaf maaşın 12 bin avroya yükseltilmesi ve ikramiyelerin yeniden ödenmesi çağrısında bulundu.

■ Portekiz’de kamu sektörü çalışanları en az yüzde 15’lik bir ücret artışı, çalışma koşulları ve personel seviyelerinde iyileştirmeler yapılması talepleriyle hastanelerde, okullarda, mahkemelerde ve diğer hizmetlerde 24 saatlik bir grev yaptı.

■ Madrid ve Valencia’da binlerce öğretmen sağcı koalisyon hükümetinin eğitim politikalarına, okul inşaatları ve mesleki eğitim için ayrılan fonları kesmeyi planlamasına, yüzlerce anaokulu ve ilkokul sınıfının kapatılacak olmasına karşı çıkmak için, okul saatlerinin ve sınıf mevcutlarının azaltılmasını, maaşların diğer özerk topluluklar seviyesine çıkarılmasını ve çalışma koşullarında başka iyileştirmeler yapılması talebiyle iş bıraktı ve velilerle birlikte protesto gösterileri düzenledi.

■ Sırbistan’daki yüzlerce okulda görev yapan öğretmenler, Bačka Palanka kasabasında bir öğretmene yapılan saldırıya tepki olarak geçen hafta iş bıraktı; avukatlara yönelik şiddeti kapsayan özel yasanın öğretmenleri de kapsamını talep etti.

■ Gana’daki yargı çalışanları, geçen yılın şubat ayından itibaren ve geçen yılın temmuz ayından bugüne kadar maaşlarına ek olarak almaları gereken ödeneklerinin ödenmemesi nedeniyle 16 Mayıs’ta süresiz ulusal greve gitti.

Fotograf: Ekmek ve Gül

Cengiz'inki can da Oya'ninki patlıcan mı?

Cemre KAVUKER

Mayıs ayı geldi geçti, pek çok işçi yüzde 27'lik vergi dilimine girdi bile. Hesap defterleri açıldı, "Kaç saat mesaiyle biraz da olsa vergiden kurtarabiliriz de yettirebiliriz" hesapları başladı. Yıl sonuna yaklaştıkça bu hesaplar artıyor. Maaş bordrosuna bakarken bir de "Bu ay mesai/ikramiye yatarsa erken girerim vergi dilimine" diyor iç sesimiz bize. Hadi gelir vergisini göstere göstere katlayıp, arttırıp alıyorlar bizden. Bir de bizim doğrudan göremediklerimiz var. Marketin kapısından girdiğin andan itibaren başlıyor.

VERGİLER VE MİNİ ŞOKLAR

Rafları gezerken "Ne olmuş bu fiyatların hali" diye düşünüyor insan ya, onların bir kısmı da vergisi işte. Mesela deterjan ve tuvalet kağıdı... Bitişini görmek evlerden irak olsun. Deterjanı geçtim, tuvalet kağıdı en temel hijyen malzemesi olmasına rağmen yüzde 20 KDV'si var. E, biz kadınlar biliyoruz ki ped almak artık daha da zor. 8'li, 12'li paketlerin etiketlerinde yazan, her an üç haneli rakamlara ulaşabilecek olan tutarlar da mini şoklara ve içten sövmelere neden oluyor.

Bu vergilerin en popülerlerinden biri de Özel İletişim Vergisi; 99 yılında gerçekleşen depremin ardından yaşanan ekonomik kayıpları gidermek amacıyla çıkarılan vergi. Bu uygulama ilk çıktığında 2000 yılı sonuna kadar sürecekti. Sonra yapılan değişikliklerle günümüze kadar geldi. Her deprem dönemi tekrar tekrar sorduğumuz "Deprem vergilerimiz nerede?" sorusundaki vergiler işte.

Bizim için hayatımızın her alanında olan, aldığımız ücretten yediğimiz ekmeğe kadar sürekli ödemesini yaptığımız vergilerin asıl amacı kamusal hizmetlerde kullanılması. Hani işte bize yol, su, elektrik olarak dönecek olan şey. Bizde yolcu garantili köprü, hasta garantili hastane oluyor tabi genelde. Geçmeden de ödüyorsun köprüünün ücretini. Böyle de eşitlikçi bir sistem(!) Bu vergilerin bir özelliği de şu, vergi indirimi/muafiyeti. Mesela bir deprem sonrası bağış yapıyorsunuz, bir sonraki projenizde vergi indirimi yapılıyor hemen. Buradan bakınca öyle korkunç, sırtımızdaki kefeyle ağırlaştıran bir yük değilmiş vergi. Ama öyle herkese yok bu indirimden. Hele de ülkedeki sömürü çarklarının dönmesi ni sağlıyor, yılın ilk 3 ayından sonra

Görsel: Bing Create

vergi dilimi yüzde 20'den olacak şekilde ücretlendirme yapıyorsanız bir ihtimal olabilir. Yoksa mesailerle net ücreti yükseltmeye çalışmaya devam.

VERGİ İNDİRİMİ KİMİN HAKKI?

Şimdi biz vergiyi konuşuyoruz ama unuttuğumuz bir şey var. Yılın ortasına geldik, ülkenin ekonomisi zorda, kamuda dahi tasarruf yapılıyor biz vergiden şikayet ediyoruz. Halk olarak bize düşen görev kemeri sıkamak, ekonomik koşullar hakkında söylememek, tasarruf tedbirlerine uymak iken vergiden şikayetlemek biraz ayıp oluyor tabi(!) Bu kadar vergiden bahsetmişken gerçek hayatta tüm bu sistemin nasıl işlediğine bir bakalım.

Örneğin, kamu işçisi olan Oya 2023 yılında aydan aya çeşitli vergi kesintileri yaşamış. Bu kesintiler her geçen ay artmış. 2023'te Ocak'ta 3 bin 106 lira kesilmiş, Haziran'a gelindiğinde 8 bin 711 lira olmuş kesinti, Aralık'ta ise 11 bin 678 lira. 2024'e geldiğimizde ise vergi kesintisi Ocak'ta 6 bin 812, Mart'ta 13 bin 33 lira olmuş. Haziran'da, yüzde 27'lik dilime girecek, kesinti daha da artacak. Kamuda tasarruf paketiyle beraber servis hakkı da elinden alınınca

vergiye ek, bir de yol ücreti eklenecek masraflara. Enflasyon nedeniyle yapılan zamları saymıyorum bile. Oya mecbur kemer sıkacak. Toplu taşımının o kendine has kokusunda, balık istifi halde yolculuk etmek de servis kadar haklı Oya için(!)

Bir de deprem yardımı yaptığı için vergi indirimi alan Cengiz Holding'e bakalım. Cengiz Holding 6 Şubat depremleri sonrası yapılan yardım yayınında 3 milyar lira bağış yaptığını açıkladı. Sonrasında Cengiz Holding'e ait Eti Alüminyum A.Ş. tarafından Konya'da yapılacak 3 milyar 10 milyon 545 bin liralık yatırım projesine teşvik verildi. Projede yüzde 100 vergi indirimi ve yüzde 85 yatırıma katkı oranı olarak gümrük vergisi muafiyeti var. Yetmiyor, KDV istinası, KDV iadesi, vergi indirimi, azami tutar sınırı olmaksızın 10 yıl sigorta primi iş veren hissesi desteği, azami 75 milyon lira nitelikli personel desteği, 200 milyon lirayı aşmayacak enerji desteği gibi teşvikler var. "Durun yetmez bu kadar" deyip verilen 5 yıllık sürede yatırım gerçekleştirilemezse Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bu sürenin yarısını kadar daha ek süre verebilecek. Yeter ki Cengiz yatırım yapsın. İkti-

dar tüm imkanlarını önüne serer, vergisini indirir, teşvik etmek için süre uzatır, personel desteği sağlar. Sonuçta Cengiz yüzdelik dilimleri aydan aya değişecek çalışanları ile daha çok kişinin gelir vergisini ödemesini sağlayacak bu proje ile.

Şimdi elinizi vicdanınıza koyun ve karar verin, bir sene içerisinde neredeyse her ay vergi dilimi artan, marketten oturduğu kafeye kadar aldığı her mal ve hizmetten vergi alınan Oya'nın mı ihtiyacı var vergi indirimine yoksa 2023 yılında yayınlanan Türkiye'nin en zengin 100 ailesi içerisinde 29. sırada yer alan Cengiz Holdingin mi? Hadi cevabı bulmak için birkaç şey daha düşünelim. Tüm bu vergi sisteminin işleyişi esasında kamuya hizmetin sağlanmasıysa eğer, her gün yeni bir mal ve hizmet üreten, sistemin çarklarının dönmesi için emeğini satmak zorunda kalanların mı daha çok vergi vermesi gerekir yoksa en zenginler listesinde her sene sırası daha da yukarı çıkanların, kârı her sene artmasına rağmen ısrarla vergi indirimleri alan, projelerde teşvik alanların mı daha çok vergi vermesi gerekir, bir de buradan bakalım.

DİRENİŞÇİ KADIN İŞÇİLER ANLATIYOR

‘Bir geçin harekete bakalım bakan gözler kör olacak mı?’

Adile DOĞAN
İstanbul-Esenyali

“Uzun zaman oldu eğlenceli, hüzünlü ya da macera dolu bir film izleyip onun üzerine keyifli sohbetler yapmayı. Şöyle bir çay kahve molasında arkadaşlarla bu hafta sonu bir şeyler mi yapacak diye plan yaptığımız günlerin çok geride kaldığını yine bir çay molasında fark ediyorum. Buharı üstünde çay semaverinden karton bardağa doldurdum çayımı ve gruplar şeklinde düzenli düzensiz duran kadınların yanına iliştim. Doğrusu canım çok sıkıydı ama ben canımı sıkan şeylerden bahsetmek istemedim. ‘Kızlar’ diye seslendim beni duymadılar ikinci kez ‘kızlar’ diye yüksek sesle seslendim, yok kimse beni duymuyor. Hoş onlar da birbirilerini duymuyorlardı. -Yeni bir ev bulmam lazım ev sahibi çıkın dedi.’

-‘Bu ay mesai parası eksik yatmış neden?’
-‘Çocuğun ayakkabısı eskimiş ama yenisini alamıyorum. O kahrolası babası bu ayda çocuğun nafakasını vermedi. Buradan aldığım maaş yetmiyor, bir dahaki ay çıkışımı vereceğim. Fazla mesai yapan bir metal fabrikası buldum.’

Uzayıp giden ve geçim derdinden başka konusu olmayan sohbetler.. Sonra birisi döndü bana ‘Sen ne diyecektin?’ diye sordu, ‘Hiç dedim. Halbuki ben ‘Bu hafta sonu hava güzel, gelin benim bahçeye semaver yakıp bir şeyler yiyelim’ diyecektim. Tabii vazgeçtim. Hafta sonu inşallah mesai olur da kalırsın diye yalvaran kadınları bölemezdim. Çünkü bu mesaiye ihtiyaçları var tabii ki benim de var ama bir hafta sonu dinlenmek gezmek ya da uyumaya da hakkım var. Uzun bir süreden beridir bunların hiçbiri mümkün değil.”

Bu ifadeler Türk Metal sendikasının örgütlü olduğu bir fabrikada çalışan kadınlara ait. “Hep dert konuşuyoruz ama ‘nasıl çözeriz, ne yapabiliriz?’ tartışmalarını yürüt-

mek de zor. Bir yakınma hali var hep bir ağızdan” diyor Aslı. Aslı, daha önce çalıştığı metal fabrikasında sendikalaşma faaliyeti yürüttü. O zamanlar kendi bölümünde bir işçi komitesi kurdu ve çalışmalara başladı. Dışarıda işçilerle yan yana gelip koşulları değiştirmek ve sendikaya üye olmak için epey mücadele etti. Dokunduğu her işçi ona güvenip sendikaya üye oldu. Ama patron baskın çıktı. Aslı’yı ve 5 işçiyi daha işten çıkartarak sendikal faaliyete son verdi. Kalan işçilere de gözdağı vererek baskı altına almaya çalıştı. Ama bu fabrikada bu olaydan sonra en az 4 defa daha işçiler sendikalaşmayı denedi. Aslı, uzun bir süre dışarıdan yine destek verdi. “Önümüzdeki zorlukları düşününce taleplerimizi ancak birleşerek alabiliriz. Temmuz zammı, vergide adalet ve çalışma saatlerinin kısaltıl-

ması gibi talepler herkesin talebi ama işçilerin kendi aralarındaki güven sorununun çözülmesi lazım. Ben daha bu fabrikada yeniyim ama buna rağmen mücadeleye etmenin yollarını geçmişten aldığım güç ve deneyimle çizmek istiyorum. İlk sendikalaşma faaliyetinde hızlı teşhir oldum. Ama artık deneyimliyim ve nasıl hareket edeceğimi biliyorum fakat genç işçileri ikna etmek biraz zor oluyor. Burası sendikal fakat işçiler vardiya amirlerinden çok baş temsilciden korkuyor. Ona kim karşı gelse ya mobbing uyguluyor ya da direkt içeriye ismini veriyor. Ben bir iki defa restleştim. Baktım tek başına olmuyor, şimdi-lik geri adım attım. Öncelikli olarak maaş zammı başta olmak üzere vergi yasasının da değişmesi için birleşmekten başka çare göremiyorum” diyor.

‘DİRENİŞE GEÇTİK, KAZANDIK’

Başka bir fabrikada haklarını alabilmek için uzun süre direnişte kalan Demet, “Daha önce çalıştığımız fabrika kadınlar için cehennemden farksızdı. Üzerimizde sürekli sayı baskısı yapıyorlardı. Tuvalete gidişlerimiz hesaplanıyordu. Çoğunluğu kadın işçiler olmasına rağmen izin kullanacak olsak ustalar bizi aşağılamaya başladılar. ‘Ben diyorum, kadınları çalıştırmayın onlar sürekli mız-mızlık çıkarır, işe gelmemek için bahane bulurlar’ diye bağırma konuşurdu. Biz de pandemide zam talebi için direnişe geçtik. 35 işçiyi işten çıkardılar ama biz yılmadık ve direnmeye devam ettik ve o zammı aldık. Ben daha sonra küçülme gerekçesiyle, aslında biraz bahane de edilerek işten çıkartıldım. Şimdi yine bir fabrikadayım ve fazla mesai yapmadan asla yetemiyorum. Bu fabrikada kadınların sayısı epey var ve hepsi ‘Yeni bir iş bulamayız’ diyerek çok korkuyor bir şey yapalım deyince. Haklılar, çünkü 30 yaşın üstünde artık hiç kimse iş bulamıyor” diyor.

‘BAŞTAN KENDİMİZDEN VAZGEÇMEYELİM’

Asgari ücret zammını konuşunca kimisi çok umutlu ama kimi işçi de bu kemer sıkma politikalarından dolayı umutsuz. “Devlet tasarruf diyor. Biz işçiyi görmezler o nedenle unuttun temmuz zammını” diyen işçi sayısı da az değil. Demet, “Evet durum bu ama daha biz de en başından kendimizden vazgeçmemeliyiz. Her şeyi işçiler üretiyor diyorsak bu üretimden gelen gücü kullanmak da bizim elimizde. Şimdi bakıyorum ekonomik olarak şartlarımız o günden daha kötü ve sürekli olarak bir şeyler yapmamız lazım. Her konuşmanın ardından işçilerin ‘Ama bizi kim duyacak, kim görecektir’ düşüncesinin altında emeğini bilmeden, farkına varmadan küçümsediği gerçeği var. Siz bir geçin harekete bakalım, bakan gözler kör olacak mı?” diye soruyor.

‘UTANMADAN ARA ZAMMA GÖZ KOYUYORLAR’

ARA zamlar kesinlikle olmalı, biraz nefes almamızı sağlayan ara zamlar da ortadan kalkınca bizler nasıl geçineceğiz? Zaten aldığımız ücret neye yetiyor bu enflasyonda? Ölmüyor, sürünüyoruz sadece. Ara zamlarla biraz umutlanıyoruz, onu da elimizden aldılar. Bize “Yaşama” diyorlar. Üzerimize basıp tonlarca para kazanıyorlar ama bize gelince tasarruf yapıyorlar.

Ekonominin sorumlusu biz değil ama kamçı bize vuruluyor.

Şimdiki çalışma saatleri kölelik sistemi zaten, günün yarısından çoğunu patronların keyfini gütmek için harcıyoruz. Kendimize ait bir hayatımız kalmadı. 7 saat çalışmayı hayal dahi edemiyorum. Düşünsenize sadece 7 saat çalışıyorsun, kalan vakitte dinlenirsin, okuma yaparsın, kültürel

etkinliklere vakit bulmuş olursun, evle ve çocuğunla ilgilenip vakit geçirirsin. İnsan olduğun hissedersin. Kadın olduğumuz için zaten günün yarısından fazlası işte geçiyoruz, eve gelince evde çalışma mesaisi başlıyoruz. Çalışan kadınların zaten 24 saat mesaisi var, maalesef bu sistemde.

Derya AYTÜRK
ADANA

Zam yapılmaması

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

İmkansızlıktan değil, tercih

**Sincan'dan bir kadın işçi
Ankara**

Bu yıl ara zam yapıp yapılmayacağına dair soru işareti hâlâ devam ediyor. İktidar böyle bir "imkanların" olmadığını söylese bile işçiler temmuzda zam alacaklarını umuyorlar. Bu umma hali de sendikasıız iş yerlerinde "patron bizim halimizden anlar", "az da olsa patron inisiyatif gösterip zam yapmak zorunda" gibi söylemlerden oluşuyor. Mevcut ekonomik koşullarda işçi ailelerinin, evin bir üyesini daha çalışma hayatına katmak veya daha fazla mesaiye kalarak ek gelir oluşturmak gibi seçenekler çoktan gerçekliğe dönüşmüş durumda.

Kadın işçilerle sohbet ederken kadınların genel yorumu aslında devletin imkanlarının olduğu yönünde. Sadece çalıştıkları firmanın veya alt yükleniciliğini yaptıkları ana firmanın iktidar tarafından nasıl kayırıldığını görmeleri bile bunun için yeterli oluyor. Özellikle savunma ve enerji sektöründe, şirketlerin aldığı teşvikler veya silinen borçlar bile tüm işçilerin dilinde. Demek ki "bu yıl ara zam ve-

rilmeyecek" söylemi, bir imkânsızlık değil tercih. Devletin işçinin gelirini değil de patronun kârını tercih etmesi işçiler arasında tartışılıyor. Yine de işçilerin bir araya gelip patronla görüşme talep ettiği, ek zam için birlikte "bir şeyler yapalım" dediği iş yerleri de var. Ancak kendi bulunduğu alanla ve istikrar kazanamayan hareketler olarak kalıyor. Sendikasıız iş yerlerinde "sendika olsaydı olurdu", sendikalı iş yerlerinde "sendikamızın bizi duyduğu yok. Yapsa sendika yapar, bizim elimizden ne gelir ki?", gibi kadınlar işçilerin konuşmalarına yerleşmiş durumda.

KADIN İŞÇİYE NE KALİYOR?

Sohbet ettiğimiz kadınlar arasında bir diğer kanı da kocasının kendisinden daha çok zam alacağı ön kabülü... Ücretler zaten düşükken, zam olarak enflasyonla arayı bir nebze de olsa kapatmanın derdinde olan kadın işçiler, bir de erkeklerle olan ücret-zam farkının kapanmaz gerçekliği ile baş başa. Evli olan kadınlar açısından mesaiye kalmak, ev işleri ya da çocuk bakımının aksamaması demek. Erkekler açısından mesaiye kalmak daha ola-

ğan. Haliyle bu durum bile maaşlar arasındaki farkı büyütürken, kadınlar daha fazla çalışıp daha az kazanıyor. Tüm bunların sonucu olarak da hem maadi olarak temin olamam hem de fabrikadan kalan zamanda "kadın" olarak yüklenen sorumluluklarının derdinden sosyal yaşam diye bir şey kalmıyor.

EK ZAM MÜCADELESİ EŞİTLİK MÜCADELESİ DE

Sendika, patron, iktidar, burjuva muhalefeti, çalışan koca derken kadın işçiler zam beklentisini ne kendi ihtiyaçları üzerinden biçebiliyor ne de emeğinin karşılığı olarak hesaplayabiliyor. Haliyle bu süreçteki ek zam mücadelesi, kadın işçilerin olduğu her yerde aynı zamanda bir eşitlik mücadelesi olmalıdır. Geçinememenin sonucu olarak iş hayatına atılan her kadın işçi için bu zam talebi, ekonomik özgürlükleri bir yana sosyalleşebilmeleri için bile çok önemli.

İşçilerin ek zam için mücadele etmesi, kadın işçilerin yine her zaman olduğu gibi daha çok sorunla mücadele etmesi, bizim bu süreçte daha çok yan yana gelmemiz gerekiyor demek.

Piknik bile yapamıyoruz

Görsel: Canva Pro

GEÇTİĞİMİZ ocak ayında maaşlarına zam yaptılar. İlk maaşımızı almadan erimeye başladı. Yılın ortasına geldik, maaşlarımız aynı ama tükettiğimiz her şeye yüzde 200-300 zam geldi. Yaza girdik. Önceki yıllar yazın bol bol pikniğe giderdik. Geçen yıl 70-80 liraya aldığımız kanat 300 lira olmuş. Şimdi pikniğe de gidemeyeceğiz.

Maaşlarımızdan sürekli vergi kesiliyor. Ne kadar çok mesaiye kalırsak o kadar çok vergi ödüyoruz. Temmuzda zam yapılmazsa yaşayamayız. Ben, eşim, kızım çalışıyoruz. Hâlâ çok zorlanıyoruz. Bu nedenle asgari ücrete zam yapılmalı ve ücretlerimiz yoksulluk sınırının altında olmamalı. Alım gücümüz azaldı. Büyük firmalardan daha fazla vergi almak yerine vergilerini düşüyorlar. Maaşlarda da vergide de adalet olmalı.

Aldığımız ücretin büyük bir bölümünü kiraya veriyoruz. En son mutfağa yettirmeye çalışıyoruz. Çocuğumun birçok ihtiyacını karşılayamıyorum. Geçenlerde dişi ağrıyordu, suratı şişene kadar söylemedi. "Neden söylemiyorsun çocuğum?" diye sorunca, "çok paranız gidecek" diyor. Lise çağındaki bir çocuğa düşünmesi gereken sağlığı ve eğitimi olmalı, ailesinin yoksulluğu değil.

Bunlar nasıl değişir?

15 yıl önce sendikalar daha fazla işçiyi koruyordu. Şimdi sendikaların da etkisi az, işçinin de birliği yok. İşçiler korkuyorlar. İşten atılma korkusu çok var. Her gün hayatımız daha da zorlaşıyor. Servislerimizi kaldırıyorlar ve cebimizdeki paraya göz dikiyorlar. Bugün belki işten atılma korkusu var ama yarın daha fazlası olabilir. Biz işçiler korktuğumuz için bir şey yapamıyoruz. Korkuları yenip yan yana gelmemiz lazım. Örgütlü olmamız lazım. Örgütlü olursak taleplerimiz karşılık bulacak.

*Belediye işçisi bir kadın
Küçükçekmece/İSTANBUL*

İlanların arkasındaki gerçekler

Merve İLHAN
Tuzla-İstanbul

■ **Bir fabrika ilan örneği:** “SGK+SERVİS+YEMEK 15-35 yaş arası, MAAŞ: 17.002 TL.”

■ **Bir fabrika ilan örneği:** “SGK+SERVİS+YEMEK+MESAI, 6 aydan sonra ikramiye ve ek yardımlar.”

■ **Bir iş ilan örneği:** “18-50 yaş arası, aylık ve yevmiyeli”

Çalışmak zorunda kalan ya da çalışamayan kadınlar olarak mahallenin işçi duraklarından muhtarlık kapılarına kadar kafamızı her kaldırdığımızda göz göze geldiğimiz iş ilanlarından sadece birkaçı bunlar. Peki

böylesi ilanlar gibi pek çok işte kadınlar nasıl çalışma koşullarında çalışıyor?

“Kimse Türkiye’de iş yok demesin. Diploma sormuyoruz, tecrübe arıyoruz, iş gütlüyoruz” diyor patronlar. Peki bu otobüs duraklarını kaplayan ilanların, “beğenilmediği” iddia edilen işlerin gerçek yüzü ne? Kadınlar anlatıyor...

Otobüs duraklarını kaplayan ilanların, “beğenilmediği” iddia edilen işlerin gerçek yüzü ne? Kadınlar anlatıyor...

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

‘İŞ GÖRÜŞMESİNDE KONUSULANLAR, İŞE BAŞLAYINCA UNUTULDU’

Tuzla Deri Organize Sanayi Bölgesi’nde tersanelere üretim yapan bir denizcilik firmasında çalışan 55 yaşındaki Nermin, iş yükünün fazlalığından ve aldığı ücretin düşüklüğünden şikayetçi. Şikayetini ise şöyle dile getiriyor: “Özel bir çocuğum var ve eşim çalışıyor. Tek maaşla geçinemediğimiz için çalışmak zorundayım. Bu işe girme sebebim tek vardiya ve hafta sonu çalışma olmaması bir de evime yakın olmasıydı. Çünkü kalan vaktimde

hem çocuğumla hem de hasta annemle ilgilenmek, evin işlerini yapmam gerekiyordu. Ama iş görüşmesinde konuşulanlar, işe başlayınca unutuldu gitti. Belli bir işi değil, her işi yapar hale geldim. Ofis, mutfak, yemek, çay, dağıtım, buluşuk... Her geçen gün yüküm artmaya devam ediyordu. Ama maaşım hiçbir zaman artmadı. Kaynak işi yapıyorlar, her yer toz duman. Gözlerim yanıyor. Her akşam evde gözlerime patates sürüyorum.”

‘CANINI DEĞİL, ALACAĞIN PARAYI DÜŞÜNÜYORSUN’

“İş var, beğendiremiyoruz” diyorlar bizlere.” Bu sitem 51 yaşındaki Aynur’un. Gençken çalıştığı tekstil atölyelerinde ne iş bulabiliyor, balsa da hiçbir güvencesi olmadığını söylüyor. Bu yüzden de yıllardır parça başı işlerde çalışıyor: “Yeri geliyor ev temizliğine gidiyorum, yeri geliyor lif-patik yapıp satıyorum. Şimdi de komşunun vesilesiyle evde makas yapıyorum. Önce Merter’den gelen Çin düğmelerini yapıyordum ama tekstildeki durgunluk bizim evlere gelen işleri de etkiledi. Ben normalde makineciyim. Ama bugün nereye gidersem gideyim sigortasız, yarı zamanlı çalışmak zorundayım. Yaştan dolayı hiçbir iş görüşmesinin kapıları bizlere açılmıyor. Çocuklarımıza kim bakacak? Ev temizliği 1500-1700 lira civarında bugün. Ama sanyör musunuz çok rahat şartlarda çalışabiliyoruz? Her yere tırmanıyoruz, o camlar silinecek ya. Canını değil, alacağın parayı düşünüyorsun sen de. Camda bir leke görünce de evin sahipleri ‘O parayı hak etmen lazım’ diyor-

Fotoğraf: Canva Pro

lar. İnsanların tek tek iyi niyetine kalmışız anlayacağınız. Bu şartlar altında çocuklarımıza ne mi oluyor? Dersleri kötüye gidiyor, psikolojileri bozuluyor. Bu yaşına kadar gidip bir mağazadan bir ayakkabı, kıyafet almayan biz kadınlar böyle bir hayatı yaşamayı hak etmiyoruz. 27 yıllık evliyim. Eşimle bir kez bile tatile gidemedik.”

6 AYI DOLDURMADAN PAZARI KESTİM

Melahat ile de zamları konuşurken, yılda bir zam yapılmasının onun mutfağına nasıl yansıdığını anlatıyor bizlere: “Asgari ücrete temmuz zammı çalışan, çalışmayan herkesi ilgilendiriyor. Benim eşim çalışıyor, 6 ayda bir zam alırdı. Zaten aldığı ücret belli. Ben ilk 6 ayı doldurmadan pazarı kestim. Ayda bir erzakları alıyoruz. Sebzeleri günlük alıyorum. Her gün pazar, market yolunda günlük tencereyi kaynatmaya çalışıyorum. Şimdiden böyle ise yıllı nasıl kapatacağız bilmiyorum.”

BİR MINİBÜS YOLCULUĞU: İŞE YETİŞMEM LAZIM!

İçmeler’den Aydınlı’ya çıkan bir minibüsteyiz. 50’li yaşlarında bir kadın ile genç bir kadın (kızı olmalı) minibüs yolculuğu boyunca çok telaşlılardı. Gideceği yeri geçip geçmediğimizi 20 dakika içinde 5-6 kez sordu etrafına. Kadının ayağı topallıyordu, kızı ise onu sakinleştirmeye çalışıyordu. Diğer yolcular olarak “Merak etme abla geldiğinde biz sana söyleyeceğiz” dedikten sonra “Yeni bir iş aldım, temizlik işi. Geç kalmamız lazım” dedi. Sonra sohbet etmeye başladık. Yakında ameliyat olacaktı. Çocuklarına ev temizliğine giderek bakıyordu. Sağlığından dolayı bir süre çalışamayacağı içinde kızına işi öğretecekti. Çocuklarının karnının doymasının garantisi olan bu işi kaybetmesinin lüksü yokmuş.

KREŞ KİMIN HAKKI?

“Yarın kardeşim iş başvurusuna gidecek” diyor Esra. Çocuğun bakımının nasıl olacağı ise büyük bir soru işareti: “Çocuğu var. Normalde 3 gün ben, kalan günler orada burada bakılıyor. Normalde çocuğunu kreşe vermesi gerekiyor. Bu işe de sırf onun için gireyim diyor. Ama kreş fiyatı 15 bin lira olmuş. Bu işte ise asgari ücret veriyorlar. Siz olsanız hangisini seçerdiniz? Çalışırken yaşadıklarımız, çalışmadan yaşadıklarımız... İki seçeneğin de biz kadınlara yansması ortada...”

GÜVENCESİZ ÇALIŞMADAN ŞİDDET SARMALINA

Sevim ise annesinin evine hasta bakımına gelen genç bir kadının hikayesini anlatıyor bizlere: “Annemin evine bakımı için Türkmenistanlı genç bir kadın geliyor. Kadının Türkiye’ye gelme nedeni kendi memleketinde tarımın elverişli olması ama kendisinin bu alanda iş bulamamasıydı. Çocuklarını bırakıp burada çalışıyor ve kazandığı parayı çocuklarına gönderiyor. Yatılı olarak hasta bakıcılık yapıyor, barınma sorununu en azından böyle çözüyor. Aslında eşi de burada yaşıyor. Ama kadına sürekli şiddet uyguluyor, tehditler savuruyormuş. Bazen ‘çalışma’ diyerek, bazen de kazandığı paraya el koymak için. Yaşadığı şiddetten kurtulmak isteyen bu genç kadın o evden en sonunda kurtuldu. Bizi bulana kadar da gündelik ev işlerine gitmiş. Şimdi ise kaldığı yeri eşinden gizliyor, gizliyoruz. Bütün eşyaları ile kaldığı evlerde birlikte sürükleniyor belki ama direnci ve mücadelesi hepimize örnek olmalı.”

Görsel: Canva Pro

TEKSTİL İŞÇİSİ FATMA:

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

'Yarının korkusuyla yaşıyorum'

HÜKÜMET "temmuzda zam" yok dedi. Aldığımız tüm temel ihtiyaçlarımızı sabit fiyatta tutsa belki bir nebze geçinebilirdik. Ama bu koşullarda ne borçlarımızı ödeyebiliyoruz ne de geçinebiliyoruz. Pazara çıkamıyorum, dolaba bir şey alıp koyamıyorum. Çocuğumun isteklerini bile karşılayamıyorum. Dün yumurta aldım. Geçen hafta 68 liraydı. Bu hafta 98 lira olmuş.

Korku içinde yaşıyorum. Borçlardan, eve bir şey alamamaktan. "Çocuğuma akşam ne yedireceğim?" diye düşünmekten çok yoruldum. Ne işyerinde huzurlu çalışıyorum ne de evde uyuyabiliyorum.

Borçlara evin ihtiyaçlarına yetişemediğim için eşim bir ayda üç kere sinir krizi geçirdi. Tam bir çıkmazın içindeyiz. Bu sorunlar dört yaşındaki çocuğuma bile yansıyor. Babasının stresinin farkında. "Babam bize neden böyle davranıyor?" diyor. "Anne pasta alalım, kapıda üfleyelim, mutlu olsun" diyor. Çocuk da babasının mutsuz olduğunu anlıyor. 18 yıllık evliyim, eşimi ilk defa böyle görüyorum. Bütün gün ağlayarak çalışıyorum. Sevdiklerime bir şey olacak korkusuyla eve geliyorum. Ya da uyuduğum zaman eşim kendine bir şey yapar diye korkuyorum.

'BİRLİK OLMAZSAK DEĞİŞTİREMEYİZ'

Temmuzda zam yapılmazsa hepimizin ipini çekmiş olacaklar. Bizi düşünen yok. Bizi çigneyip geçiyorlar. Biz daha yoksullaşıyoruz, zenginler daha çok zengin oluyor. Onların vergilerini siliyorlar. Ama biz her şey vergi ödüyoruz.

Ben kendimizde de suç buluyorum. Biz bir şey yapamıyoruz. Hepimiz iş arkadaşımızı kollamak yerine onun kuyusunu kazıyoruz. Belki üç kuruş fazla alırız diye. Küçük bir atölyede az sayıda insanız. Ailemizden daha çok birbirimizi görüyoruz. Ama birlik olamıyoruz. Birlik olmazsak değiştiremeyiz.

Biz tekstil işçileri hem uzun çalışıyoruz hem kalan vakitlerde ek işlere gidiyoruz. Hafta sonu bile çalışıyoruz. Artık dayanacak halim kalmadı. Bir şeyler değişsin. Babam da asgari ücret ile çalışıyordu ama bu kadar mutsuz değildik. Birlik olmadığımız sürece, aynı kafada olmadığımız sürece bu düzen değişmez.

Tekstil işçisi Fatma
Küçükçekmece/İSTANBUL

Sömürünün fason biçimi

Fotoğraf: DHA

Havva MEŞE
Denizli

Kapitalizmin yarattığı emek sömürüsü her geçen gün Türkiye işçi ve emekçilerine insanlık dışı yaşama ve çalışma koşullarını dayatıyor. Denizli, sanayi hacmi bakımından tekstil-konfeksiyon iş kolunda yüzde 33 ihracat payıyla önemli bir yer tutuyor. DENİB (Denizli İhracatçılar Birliği) Başkanı tarafından yapılan açıklamaya göre sadece tekstil-konfeksiyon ihracatında 2023 yılında 1,4 milyar dolar, 2024'ün ilk dört ayında ise 447 milyona ulaştığı ifade edildi. Şehrin ihracatının yüzde 60'tan fazlası Avrupa Birliği ülkelerine yapılıyor. Tekstil iş kolunda çalışan kadın işçilerin oranı yüzde 50'nin üzerinde.

Sektörde yaygın olan fason üretim, sömürünün en ağır olduğu üretim biçimlerinden biri. Sendikası olmayı bırakalım, kayıt dışı-sigortasız çalışma, çocuk işçilik, ucuz işçi olarak görülen mülteci işçilerin emeğinin yaygın olduğu bir sektör. İşçilerin emeği üzerinden zenginliklerine zenginlik katan patronlar-iktidar ay sonunu zor getiren emekçilere "Orta Vadeli Program, 12. Kalkınma

'En kötüsü de çalışmak için yaşıyoruz, başka bir hayatımız yok ve buna mecburuz. Çalışsak olmuyor ama çalışmasak da olmuyor. Hasta olmaya bile hakkımız yok.'

programları, o da yetmez esnek çalışma koşulları tam size göre" deme cüretini gösteriyor.

Kadın işçilerden biri bu sistematik sömürünün yaşamını nasıl etkilediğini şöyle anlatıyor: "Parça başı çalıştığımız için sürekli hızlı bir tempoyla çalışmak zorundayız, saat 08.00'de başlayan mesai kimi zaman 18.00'de bitiyor. İşe gidiş dönüş yaklaşık 1 saati buluyor mesai olmazsa, mesai olduğunda çıkış saatimiz siparişin bitimine kadar sürüyor. Pazar günü mesaisi bu aralar artmaya başladı, günlük yevmiyeden biraz fazla alacağız diye gelmek zorunda hissediyorum. Kendi sigortamızı kendi aldığımız ücretle ödüyoruz, bu da ay sonunda taksitleri faturaları çocuklarımızın giderlerini ancak karşılıyor, kimi zaman avans kullanarak borçları kapatıyoruz. Kazandığımız parayla çoğu zaman çocuğumuzun sağlıklı beslenmesine katkıda bulunamıyoruz. Fasonda paketleme temizlik işçileri makinecilere göre daha düşük ücretlerde çalışıyor. Ayakta çalışanların çoğunluğu mülteci işçi kadınlar 13-14 yaşındaki çocuklarıyla geliyorlar. Okulda ayrımcılığa uğradığı için ço-

cuklar okula gitmek istemiyorlar. Bütün gün ayakta çalıştıkları için baygınlık geçirenlerde oluyor. En ufak bir hatalarında hakaretler küfürler havada uçuşuyor. Her şeyin dışında günün yorgunluğu stres, sağlam bir vücut ve zihin bırakmıyor. Çocuklarımıza bu yorgunlukla yeterli ilgi ve alakayı gösteremiyoruz. En kötüsü de çalışmak için yaşıyoruz, başka bir hayatımız yok ve buna mecburuz. Çalışsak olmuyor ama çalışmasak da olmuyor. Hasta olmaya bile hakkımız yok. Okullar tatil olacak az kaldı, çocuklar tatil ister, karnelerinin hediyesini ister, gücümüz yetmiyor."

Aynı koşullarda çalışan binlerce kadın işçi var. Çok değil insanca yaşamak için; çalışma saatlerinin daha kısa, ücretlerinin daha yüksek olması için, sigortaları düzenli olarak yatırılması, mülteci işçilerin kayıt dışı çalıştırılmasının engellenmesi, işten eve gittiğinde enerji kalmış olmasını istiyor kadın işçiler. Bu çarçın dışlılarını kırmaktan ve talepler etrafında ses yükseltmekten başka kurtuluşu yok kadın işçilerin. Taleplerimize, haklarımıza birlikte sahip çıkarak yaşamak istediğimiz geleceği beraber kuralım.

'Ara zam olmaması patronların canına minnet'

Pelsan Elektrik'te 6 yıl çalışıp işten atılan bir işçi olarak yaşadıklarımı anlatmak istiyorum. Pelsan Elektrik İMES, DES ve KADOSAN tarafında olmak üzere 11 atölye ile başladı. Şimdi ise Emek Mahallesi'nde ve Gebze Dilovası'nda iki büyük fabrikaya dönüşerek büyüdü, karımı her yıl katlıyor ve trilyonlar kazanıyor. Üç vardiya sistemi olduğu için benim gibi çocuğu olan kadın işçilerin kabusu bir fabrika.

MAAŞIM KİRAM KADAR

Çalışma koşulları ağır, ücretler düşük. Yeni giren birkaç aylık işçiler hariç, tüm işçilerin aldığı ücret asgari ücretin biraz üzerinde; 20-22 bin. Düşük ücret uygulaması ve yılda 2 kez yapılması gereken zamlar yapılmadığında sık sık işçiler işten ayrılıyor.

Dudullu OSB'deki tüm işletmelerde ve büyük fabrikalarda durum aynı. Servis, yemek, SGK olduğu için benim gibi koşullara, şartlara bakmadan bu fabrikaya giren çok kadın işçi var. Ama işe girdikten sonra gerçeği görüyoruz. "Nasıl olsa işim var, yemek var, servis var" derken kendini prangaların arasında buluyorsun. Saatlik ücretlerimiz ve kıdemlerimiz kaç liradır, günlük yevmiyemiz nedir, bilmiyoruz.

Ocak, şubat, özellikle mart aylarında vergi dilimi kesintilerinden ücretle-

rimiz iyice eriyor. Bordromuzu rahat göremiyoruz. Zaten fazla mesailerimiz de eksik. 30 saat çalışırsın 13-15 saat gösterilir. Çocuklarımız var, emzirmesi gerek, izin verilmiyor. Kreş hakkı tanınmıyor. Eve erken gidemiyoruz ya da vardiya değişimlerinde gündüz vardiyalarına kaydırılmıyoruz.

Ümraniye, Atakent'te oturuyorum. Ev kiramız 20 bin liraydı, bu ay 22 bin lira oluyor. Benim aldığım ücret sadece kirama yetiyor. Eşim çalışmasa ve babamın maddi desteği olmasa biz İstanbul'da yaşayamayız. Tokat'taki köyümüze geri dönmek zorunda kalırız.

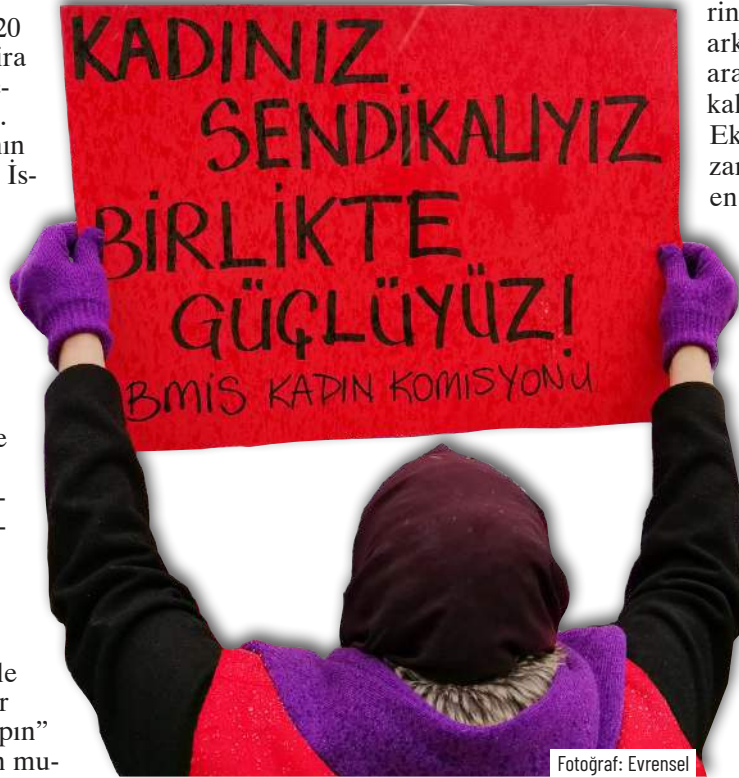
ZAM İSTEDİM DİYE İŞTEN ÇIKARILDIM

Küçük çocuğum, bir de liseye giden kızım var. Sırf onlar okusun diye çalışıyorum. Hükümet asgari ücrete temmuzda zam yapılmaması kararı aldı. Patronların da canına minnet, bunu fırsat bilip ücretlerimize üç kuruş bile zam yapmıyorlar. "6 yıldır çalışıyorum, bana zam yapın" dedim diye bana "Hemen mu-

hasebeye git, ilişkini kes" deyip işten attılar. Tazminatımı bile ben dava açınca verdiler. Örgütlü değiliz, sendikali değiliz. Bu yüzden patronlar istedikleri gibi at oynatıyorlar. İşçi arkadaşlarımızın çoğu İş Kanunu'nu, yasal haklarını bilmiyor.

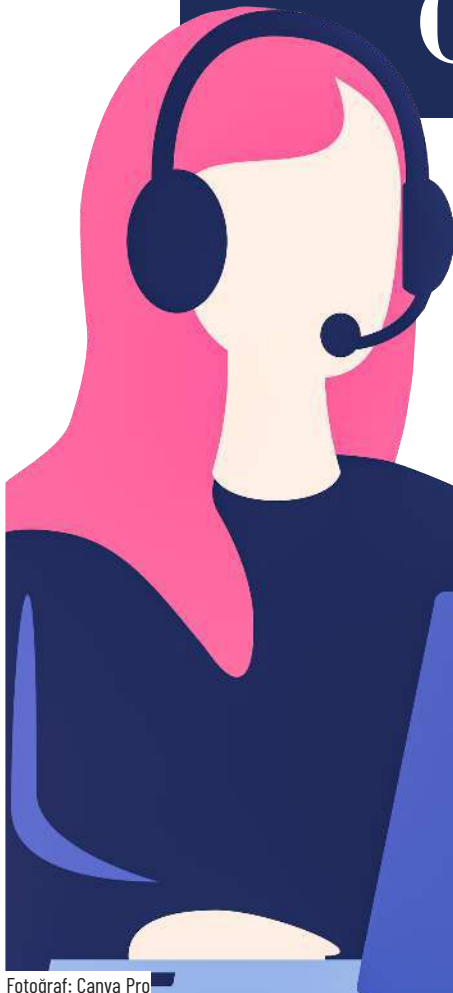
Fabrikada yemek, çay, tuvalet molaları saniyeyle ölçülüyor. Sık tuvalete gittiğinde uyarılıyorsun. Hastalık ve regl dönemlerimizde işitmediğimiz hakaret yok. Bize cehennem hayatı yaşıyorlar, kendileri de Bodrum'da, Marmaris'te yazlıklarında, villalarında viski yudumluyorlar. Birçok iş yerinde sendikali olup direnen işçi arkadaşlarımız varken bizim de bir araya gelip örgütlenmekten, sendikali olmaktan başka çaremiz yok. Ek zam istemezsek, yılda 2 kez zam talep etmezsek, asgari ücretin en az 30 bin lira olması için mücadele etmezsek biz hep sürünür, cehennem hayatı yaşamaya devam ederiz. Zam istedim, işten atıldım. Ama tüm işçiler olarak iş bırakıp zam isteseydik, "Bu koşullarda çalışmayız" deseydik ben işten atılmazdım. Her şeyi oluruna bırakırsak Pelsan patronu trilyonları kazanmaya devam eder, biz işe açlıkla baş başa kalırız. Çünkü aldığımız asgari ücret açlık sınırının altında kaldı.

Pelsan Elektrik'te işten atılan bir kadın işçi Ümraniye/İSTANBUL

Fotoğraf: Evrensel

Güçlü sendika, güçlü çalışan

Fotoğraf: Canva Pro

Helin TURGUT Van

Çağrı merkezi çalışanı kadınlar olarak yaşadığımız sorunlar maalesef bitmiyor. Kısaca şöyle anlatabilirim:

- Çalışma saatleri (haftada 54, bazen mesailerle birlikte 60 saat)
- Haftada bir gün izin
- Evden çalışma şartları (mesai öncesi ve sonrası, molalarda ev işi yükü)
- Meslek hastalıkları (göz,

Yoğun çalışma saatleri, meslek hastalıkları, uzaktan çalışma, düşük ücretler ve daha nicesi... Tüm bunları aşmak için çağrı merkezi çalışanı kadınlara güçlü bir sendika gerek!

kulak, kas ve iskelet sistemi sorunları) ■ Hiçbir ihtiyaca yetmeyen, özellikle de kadın olarak özel ihtiyaçlarımızı bile karşılayamayan düşük ücretler Yoksulluk sınırının altında olan ücretle hem çalışıp hem de okumaya çalışıyorum. Bir yandan ders ve sınavlar bir yandan iş, baskı ve mobbing... Bunlar gibi birçok sorun. Elbette bu sorunlarla sadece söylenerek mücadele edemeyiz. İşte tam burada sendika ile tanışmak gerekiyor. Sendikal haklarımızı öğrenip omuz omuza mücadele etmemiz gerekiyor.

Yukarıda saydığım sorunlara karşı bir araya gelip sendikalaşmamız gerekiyor çünkü sendika tüm bu sorunlarımız için birlikte mücadele edebilmemizin kapısı... Ancak Van'da sadece kadın çağrı merkezi çalışanları arasında değil, tüm çağrı merkezi çalışanları içinde sendikalaşma oranı oldukça düşük. Çalışma ar-

kadaşlarımızla sohbet sırasında sendikadan söz ettiğimizde bazı arkadaşlarımız, "Sendikali olduğumda haklarımın neler olduğunu öğrenebilir miyim? Bir haksızlıkla karşılaşırsam sendikaya sığınabilir miyim?" diye sorarken bazı arkadaşlarımız ise "Başımıza iş almayalım. İş yeri duyarsa işten kovuluruz" diye düşünüyor. Bu yüzden özellikle Van'da mücadelelemize güç katacak işçi arkadaşlarımızın sayısını arttırmak için sendikaya büyük iş düşüyor.

NE YAPILMALI?

Sendika tarafından iş yerleri ziyaret edilip sendika hakkında eğitimler yapılabilir. Bu, çalışanlar tarafından da aslında sendikanın yasak değil; yasal bir hak olduğunun daha iyi anlaşılmasını sağlar. Güçlü bir sendikanın çağrı merkezi çalışanlarına, çağrı merkezi çalışanlarının da güçlü bir sendikaya ihtiyacı var.

Patronların tasarrufu batsın

H. DEMİR
Ümraniye-İstanbul

Ekmeğe gelen zamlarla işçiler açısından ekme almak bile lüks oldu. Sofrasında eti hayal edemez oldu işçiler. 12 bin işçinin çalıştığı İMES Sanayi Sitesinde erkek işçiler hafta sonları garsonluk, bulaşıkçılık, aşçı yardımcılığı, bina temizliği yapıp inşaatlarda çalışırken kadın işçiler de ev temizliği, lokantalarda aşçılık, bulaşıkçılık, çocuk ve yaşlı bakma gibi ek işlerde çalışıyorlar. Kadın işçilerin ezici çoğunluğu artık çocuklarının beslenme çantalarına hiçbir şey koyamadıklarını, kuru ekme ve en ucuz bisküvi ile idare ettiklerini söylüyorlar. Günde aralıksız 10-12 saat çalışan kadın işçiler hafta sonları dinlenemiyor. Haftada 55-60 saatin üstünde çalışmak zorunda kaldıklarını anlatıyorlar. Biz de kadın işçilerle temmuzda asgari ücrete zam yapılmaması, tasarruf genelgesinin sonuçları, hükümetin OVP'si üzerine görüşüyoruz.

'BOĞAZIMIZA KADAR GELDİ'

İMES E Blokta bulunan Bilimp-lant iş yerinde çalışan bir kadın işçiye soruyoruz. Öfke ile "Tasarruf dedikleri şey; bizim ücretlerimiz sabit kalsın, memur maaşları artmasın, fakir fakara kuru ekmeğe muhtaç olsun demek" diyor. "Ekonomist değiliz ama neyin ne olduğunu öğrenmeye çalışıyoruz. Bu hükümet işçi, fakir düşmanı" diyen kadın işçi, hükümetin karşısında bir güç görmezse rahatça saldıracığını vurguluyor. OVP ile birlikte işçilerin vergi yükünün altında daha fazla gireceğini ifade ederken, "Bizden vergi toplayacaklar, Cengiz Holding gibilerini vergiden muaf tutacaklar. Bunlar kadar vicdansız bir hükümet olur mu? Madem temmuzda zam yok, biz de çalışmıyoruz demeliyiz. Tüm sendikalar, meslek örgütleri ve halk olarak birleşip greve gitmeliyiz" diye konuştu.

'LÜKSTEN TASARRUF ETMİYORLAR'

Topuzlar Metal iş yerinde çalışan bir başka kadın işçi ise küçük bir hesap yapıyor ve 30-35 bin lira olsa dahi geçinemeyeceğini ifade ediyor: "Yoksulluk sınırı 60 bin liranın üstüne çıkmış. En iyi CNC operatörü, döküm ustası 35 bin ile 50 bin lira arasında alıyor. Çalışan onca genç mühendis var, bu kadar almıyorlar. Çoğumuz asgari ücretin birkaç bin lira üstünde

alıyoruz. Burada yemek yerken bazen et yüzü görebiliyoruz." Yaşamak için her şeyden kısıklarını ve artık haciz gelmesin diye borcu borçla kapattıklarını anlatıyor. Asgari ücrete göz diken hükümeti işçi düşmanı olarak tanımlayan Sibel, "Hükümet şatafatından, lüksünden tasarruf etmiyor. Tasarrufu bize dayatıyor." Şimşek programının hükümeti kurtarmaya yetmeyeceğini ifade edip, işçiler mücadele etmezse olanın işçiye olacağını vurguluyor. Temmuz ayına dair öngörüsü ise şu şekilde: "Boğazımıza kadar geldi. Ne olacaksa olsun diyoruz. Temmuz ayı onların başına bela olan bir aya da dönüşebilir. Öfkeliyiz. Bu öfke hükümete dönecek çünkü sorumlu o."

'HAFTANIN 3 GÜNÜ ÇOCUKLARIN BESLENME ÇANTASI BOŞ'

İMES C Blokta bulunan Metal Teknik Dökümde çalışan işçi ise, aldığı ücretin 20 bin lira olduğunu, 16 bin lira kira verdiğini, ortaokul ve liseye giden iki çocuğuna beslenme için haftanın 3 günü bir şey koyamadığını anlatıyor: "Çocuklarım aç kalmasın, üstü başı temiz olsun diye anlaştığım bir aileye hafta sonu bir gün ev temizliğine gidiyorum. Bir gün de Kadıköy'de bir lokantada bulaşıkçılık yapıyorum ve aşçıya yardım ediyorum. Aldığım yevmiye ve günlüklerle zar zor idare ediyoruz."

"Aman ücretler sabit dursun. Ama zamlar durmuyor. Asgari ücret artık bir kira bile etmiyor. Zenginlerden vergi alacağına hükümet bizden alıyor. Bu da fedakarlıkmış. Ben meyve ve et yüzü görmeyeyim, yazın karpuzu bile bir dilim alayım; senin milletvekilin istakozla, pahalı saatlerle poz versin. Kimi kandırıyorsunuz? Artık yeter" diyor ve öfkeyle ekliyor: "Patronlar fedakarlık yapsın. Ek zam yapmaya mecburlar yoksa işçi bulamazlar. Çalışmayız olur biter. Köle değil bunu da bilsinler.>"

Mayplast iş yerinde çalışan bir kadın işçi ise günde aralıksız 12 saat çalıştıklarını, bu tempoyu kaldıramadıkları için sık sık işten ayrılmalarını olduğunu söylüyor: "Yemek ve çay molalarımız yarım saati geçmiyor. Tuvalet bile neredeyse sınır koyacaklar" derken tasarruf tedbirlerini şu şekilde değerlendiriyor: "Kısaca 'ölün, sürünün' diyorlar. İnan, her geçen gün bu hükümetin gerçek yüzünü görüyoruz. Temmuzda ek zam da istiyoruz, ücret artışı da. Bunun için işçiler olarak konuşup tartışıyoruz."

'SENDİKALİYİZ,

Fotoğraf: DHA

HAKLARIMIZ VAR, İMES'TE ÇOĞU İŞÇİNİN YOK'

DİSK'e bağlı Sosyal-İş Sendikası'nın örgütlü olduğu Metro Market işçisi ise, sendikali olmanın avantajlarına rağmen yoksulluk sınırının altında bir ücrete çalıştıklarını anlatıyor: "Biz en azından örgütlüyüz. İMES'teki binlerce arkadaşımız sendikali değil. Patronlar ne hak ne de hukuk tanıyorlar. Kafalarına esince işten atıyorlar. Çünkü iş güvencesi yok. Bizim servis hakkımız var ama İMES'te işçilerin yok. Yemek hakkı olan çok az işçi var."

8 saatlik iş günü kuralına uyan patronun olmadığını söyleyen Pervin, günlük çalışma saatlerinin 10 ile 12 saat arasında değiştiğini ifade ediyor. Birçok işçinin geçinemediği için hafta sonlarını ek iş yaparak geçirdiğini söyleyen işçi kadın, "OVP, tasarruf genelgesi bilmem ne... Bunların hepsi emekçi düşmanı politikalar. Senin ücretin sabit olsun; milletvekilleri, bakanlar, şirket yöneticileri milyonları götürsün. Batsın onların ekonomi programları" diyor.

DİKMİŞLER GÖZLERİNİ

İMES A Blokta Polesan Catering yemek fabrikasında çalışan işçi kadın, sabahın zifiri karanlığında çalışmaya başladıklarını fakat aldıkları ücretin bir kira bile etmediğini söylüyor. Her

an azar işterek çalıştıklarını ve küçük molalarla ayakta duracak hallerinin kalmadığını belirtiyor. Hükümetin ekonomik programına dair düşüncelerini sorduğumuzda şu yanıtı veriyor: "Gözünü bizim kıdem tazminatlarımız, ücretlerimize diken bir hükümet ancak işçi düşmanı olur. Ekonomi programlarını dinliyoruz vicdanlı öğretim üyelerinden, ekonomistlerden. Bizim hayrımıza bir şey yok. İğneden ipliğe zam yapıyor. Ne enflasyon düşer ne de bunlar ekonomiyi düzeltir. Çok kazanandan çok alsınlar, bizden az alsınlar vergiyi. Tasarrufu ücretlerimizde, memurun servisin kaldırılmasında gören bir zihniyet, sarayın dakikalık masrafını görmüyor. Ama yolun sonu görünüyor. Bu politikalarla sonları gelecek. ANAP, DYP gibi yok olup gidecekler. Biz işçiler bunu göreceğiz. Buna inanıyorum."

KİMIN İÇİN TASARRUF, KİMDEN TASARRUF?

Şimşek programı olarak da bildiğimiz iktidarın Orta Vadeli Program'ı önden sinyallerini vermişti kamuda tasarrufa gidileceğinin. Tasarruf kelimesi insana olumlu çağrışımlar yapsa da kamuda tasarrufun niteliğini anlamak için sormamız gereken önemli sorular var: Kimin için tasarruf, kimden tasarruf?

Geçtiğimiz haftalarda Resmî Gazete'de yayımlanan Tasarruf Tedbirleri Genelgesi, iktidarın ortaya koyduğu kemer sıkma programına paralel bir karaktere sahip. Tabi kemeri sıkması beklenen emekçiler; tenperverlikten fermuarı patlayan patronlar ve onun siyasetçileri.

İNSAN HAYATINDAN TASARRUF

GENELGEDE resmi taşıtların edinilmesi ve kullanılmasına dair tasarruf içeren bir bölüm yer alıyor. Resmî taşıt deyince insanın aklına Diyanet İşleri Başkanının "İhtiyacı olduğunu söylediği 15 milyon 725 bin 769 liralık Audi A8 ve daha nice lüks makam aracı geliyor değil mi? Ancak mevzu pek de böyle değil.

Sağlık Bakanlığının 2024-2028 için yayımladığı stratejik planı hatırlayalım. 2021'den bu yana Türkiye'deki ambulans sayısının yerinde saydığı itirafı bu planda yapılmıştı. 2021 yılında ambulans başına düşen nüfus sayısı 14 bin 598 olmuştu. Bunun yanı sıra 2024 yılında alınacak olan 1000 ambulansın da 620'sinin hibe şartına bağlandığı ortaya çıkmıştı. Yani biri hibe verecek de biz ambulans alacağız. Bekle babam bekle...

Şimdi Kamu Tasarruf Tedbirleri Genelgesiyle savunma ve güvenlik için ihtiyaç duyulan araçların, ambulans ve itfaiye araçlarının acil ve zorunlu hallerde edilebileceğine yer veriliyor. Peki bunun sonucu ne olacak? Kaza, hastalık, yangın, kurtarma gibi hızlı ulaşımın hayati olduğu anlarda devlet emekçileri yaşadıkları travmatik olayla baş başa bırakacak. Örneğin emekçi bir kadın doğum sırasında kendisi ve bebeğinin sağlığı için ihtiyaç duyduğu hastaneye artık yarım saatte değil, bir saatte erişecek o da gelecek ambulans bulabilirse... Malum önümüz yaz. Önüne gelen ormanı, yerleşim yerini, tarım arazilerini yalayıp yutan yangınlara müdahalede daha da yetersiz kalınacak. Kadınlar birçok yerde uğruna direndikleri yaşam alanlarının yok oluşunu "tasarruf" nedeniyle uzaktan izleyecek.

Tüm bunların yanı sıra kamu emekçilerinin mücadele ile kazanmış olduğu personel servisleri kaldırılacak. Kadın kamu emekçileri güvensiz ve pahalı bir ulaşım mahkum edilecek.

NE ÖĞRETMEN NE DOKTOR BULABİLECEĞİZ

GELELİM kamu personellerine yönelik düzenlemelere: "Kanundan doğan mecburi yükümlülüklerin yerine getirilmesi hariç olmak üzere bir önceki mali yılda kadro ve pozisyon sayılarında emeklilik, istifa, ölüm gibi nedenlerle meydana gelen azalma kadar yeni kadro ve pozisyon ihdas ya kullanım talebinde bulunulabilecektir." Bu ne demek? Toplumun kamu hizmeti alabilmesi için var olan kat be kat ihtiyaç duyduğu kamu personelinin gittikçe azalması demek. Yıllarca atama bekleyen binlerce öğretmenin atanamaması, ücretli öğretmenliğe ya da işsizliğe mahkum olması demek. Hastanelerde yeterince sağlık personelinin bulunmamasından kaynaklı kadınların sağlık hizmetine erişememesi, randevu bulamaması demek. Var olan sığınmaevlerinde daha fazla ihtiyaç duyulan sosyal hizmet uzmanlarının ve çalışanların sayısının artmaması, kadınların şiddetten korunması için gerekli koşulların oluşturulmaması demek.

Kamu emekçisi kadınlar için bu düzenleme ise meslek tanımını dışında çalıştırılması, devletin üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmemesiyle birlikte şişen angarya yükü sırtlanmak zorunda bırakılması ve eğitim, sağlık gibi kamu hizmetlerinin niteliği ve erişilebilirliği düştükçe tırmanan gerginliğin kamu emekçisine yönelik şiddeti artırması demek.

Bu genelgede yer almasa da kamu tasarruf paketi kapsamında hazırlanan "esnek çalışma yönetmeliği" de kamu emekçisi kadınlar üzerindeki iş yükünü artırarak, onları daha ucuz ücretlere mahkum edecek ve hak gasplarını artıracak.

Görsel: Freepik

KREŞE, SİĞİNMAEVİNE ELVEDA

GENELGEDE kamu kurum ve kuruluşları tarafından 3 yıl boyunca yurt içinde ve yurt dışında hiçbir şekilde yeni hizmet binası alınmayacağı, kiralanmayacağı, yapılmayacağı söyleniyor. "Yeni lojman, her ne adla olursa olsun memur evi, kamp, kreş, eğitim, dinlenme ve benzeri sosyal tesis ve bunlarla ilgili arsa veya arazi satın alınmayacak, kamulaştırılmayacak, yeni kiralama yapılmayacak ve yeni inşaat başlanmayacak" ifadeleri kullanılıyor.

Peki bu maddeler kadınlar açısından ne ifade ediyor? Yeni kreş ve sığınmaevi gibi devlet kurumlarının sağlamakla yükümlü olduğu kamusal haklar askıya alınıyor. Genelge, kadınların uzun süredir buldukları alanlarda belediyeler ve kamu kurumları tarafından açılmasını talep ettikleri ücretsiz kreşlere, şiddetten korunmak ve şiddeti önlemek için acil ihtiyaçlardan biri olan ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun da açılmasını zorunlu kıldığı sığınmaevlerine "elveda deyin" diyor.

Tabi bunlara elveda derken aynı zamanda kadınların hali hazırda kazandığı haklara da göz dikiliyor bu genelgede. Yeni kreşler, sosyal tesisler açılmazken bir de var olanlar "ekonomiye kazandırılacak" ifadesi kullanılıyor. Yani var olan kamu kreşlerinin, sosyal tesislerinin özelleştirilmesinin öni açılıyor.

Okullarda çocuklara ücretsiz ve sağlıklı yemek verilmesi için bütçe ayırın!
BEKEV

Fotograf: Freepik

TASARRUFUN YÖNÜ BELLİ

TASARRUF bir kere başladı mı bitmek bilmez. Genelgede doğrudan yer almasa da şimşek programının kemer sıkma politikası devam ettiği sürece, kamu hizmetlerinin verilmesi için gereken ekipmanların -okuldaki tuvalet kağıdından, MR makinesine kadar- sağlanmaması, kamu hizmetlerinin dolaylı yoldan ücretli bir biçimde verilmesi gibi çeşitli sonuçlarla karşılaşacağız.

Keza karşılaşmaya da başladık. Henüz geçtiğimiz günlerde Eskişehir'de Osmaniye Şehit Adnan Çiftçi Ortaokulunun kamu zararı oluşturduğu gerekçesiyle 2023-2024 eğitim öğretim yılı sonunda kapatılacağı ortaya çıktı. Çocukların en temel haklarından biri olan eğitim hakkı bu politika ışığında gasbedildi. Yine devletin eğitim hakkı kapsamında karşılamakla yükümlü olduğu çocukların beslenme hakkı, henüz genelgenin adı sanı geçmezken "kaynak yok" denilerek karşılanmamıştı. Halbuki kadınların talebi emekçilerden toplanan vergilerin yine emekçilerin ihtiyaçları için harcanmasıydı. Devlet o dönem tarafının nerede olduğunu bu hakkı sağlamayı reddederek göstermişti. Şimdi bu genelge ile daha net bir şekilde ifade ediyor.

7/24 ÜCRETSİZ KREŞ İSTİYORUZ
SES SAĞLIK VE SOSYAL HİZMET EMEKÇİLERİ SENDİKASI İSTANBUL-AKSARAY ŞUBESİ KESK 1995

Fotograf: Evrensel

TASARRUF PAKETİ KİME HİZMET EDİYOR?

Ezgi CANSEL
Bursa

GEÇTİĞİMİZ haftalarda açıklanan Kamuda Tasarruf Paketi bütün yılın yine emekçilerin üzerine yıkıldığı bir program oluşturuyor. En büyük darbeye ise en temel haklarımızdan olan eğitime vuruyor.

MEB'in verilerine göre resmi öğretmen açığı 68 bin iken bu yıl yalnızca 20 bin öğretmen alımı olacak. 3 yıl boyunca sadece emekli olan öğretmen sayısı kadar öğretmen atanacağı açıklaması ise ataması yapılmayan öğretmenlerin devlet okullarında "ücretli öğretmenlik" adı altında güvencesiz ve açık sınırının altında; özlük hakkı, taban maaş hakkı bile olmayan özel okullarda çalıştırılması ya da farklı iş alanlarına yönlendirilmesinde zorunda kalmalarına anlamına geliyor.

ÖĞRETMENE BİR VURGUN DAHA: TASARRUF

4 yıl önce PDR bölümünden mezun olan Elif açıklanan tasarruf paketinin insanları bu kadar çaresiz bırakmasına öfkeli.

"Mezun olduğumda her yeni mezun öğretmen gibi özel okulların kapısını çaldım. Bir kurs merkezinde, asgari ücretle haftanın 6 günü, günde 10 saat çalışarak bir eğitim yılını tamamladım. Burada özel sektörde öğretmen olmanın beni mesleğimden ne kadar uzaklaştırdığını ve kazandığım ücretin hiçbir şeye yetmediğini anladım. Sonra mecburen öğrenciye harçlığı çıkarmak için çalıştığım bara, garsonluk yapmaya döndüm çünkü hizmet sektörü özel sektör öğretmenliğinden daha fazla kazandırıyor. Burada 2 yılını daha harcadıktan sonra kendime tamamen yabancılaştım, geleceğe dair bu kadar kaygılıyken son çare KPSS'de şansımı denemeye karar verdim." diyor Elif son yapılan açıklama ile bir kez daha vurgun yediğini dile getiriyor.

Okullarda PDR öğretmenlerinin yeterli olmadığını belirten Elif, "Bu yıl yalnızca 1597 atama olacak bizim branştan. Yusuf Tekin de 2025 yılı itibarıyla atamaların 6-8 bin bandında devam edeceğini söylemiş. Kimi nereye atayacaklar? Bu kadar açık varken bu yapılan açıklama, ülkenin çocuklarının tamamen gözden çıkarıldığını ve ülkenin bütün kaynaklarını tüketilene kadar patronlar takımına verildiğinin göstergesi değil mi?" diyor Elif.

'KIYIKLARI BİZİM GELECEĞİMİZ'

PDR bölümü 1. sınıf öğrencisi Zeynep ise çok daha kaygılı geleceğe dair. Bu şartlarda öğrenci olmanın ne kadar zor olduğunu dile getirirken onu ayakta tutan şeyin bir gün öğretmen olup çocukların hayatına dokunacağı fikriydi. "Beni ayakta tutan en büyük şey çocukların hayatına dokunacağı fikriydi" diyor daha doğrusu, daha şimdiden geçmiş zaman kipi ile konuşuyor.

"Mülakat kaldırılacak diye söz verilmişti. Ama şimdi yüzde 50 mülakat puanı baz alınacak. Üniversitenin birinci yılındayım. Şimdi KPSS çalışmaya başlasam, mezun olur olmaz güzel bir puan elde etsem bile mülakata güvenim sıfır. Ki ben mezun olana kadar neler değişecek, zaten engellerle dolu yolumza daha ne taşlar konulacak muamma. Bazen nefes alamadığımı hissediyorum" diyor.

"Tasarruf ettikleri şey bu ülkenin gençlerinin hayalleri olmamalıydı" diyor Zeynep olanları sadece izlemenin gençlerin hayallerini daha da yıkacağını ifade ediyor ve ekliyor: "Ancak bu yapılan sessiz kıyımaya ses çıkarırsak, birlik olabilirsek bir şeyleri değiştirebiliriz. Çünkü kıydıkları bizim geleceğimiz."

Fotograf: Canva Pro

Yükü öğretmenler değil Bakan üstlensin

“Eğitime ayrılacak payı öğretmeni de maliyeti üzerinden hesaplayan bir sistem var karşımızda. Öyle ki artık eğitimden tasarruf ederek öğretmen atamayacağını söylüyorlar.”

Geçtiğimiz haftalarda emekli bir öğretmenimizi okulda silahlı saldırıda kaybettik. “Eğitimde şiddete hayır!” demek için alanlardaydık. Tüm eğitim emekçileri, sendikalarını ortak bir mücadeleye zorladı. Pek çok sendikali, sendikasız öğretmen alanlarda, ülkenin dört bir yanında hep birlikte “Çalışırken ölmek istemiyoruz!” dedik ve yaşam hakkımızı savunduk.

Ne kadar güvende olmadığımızı daha net ve derinden hissettik. Yıllardır öğretmenler odasında, sınıfta yalnız bırakılan öğretmenler olarak kendi çözümlerimizi üretiyoruz böyle şeylerle karşılaşınca. En akıllıca, en güvenli ne gelirse. Örneğin okullara X-ray cihazı koyulması bile gündeme geldi öğretmenler odasında. Sorunlarımızın esas kaynaklarına inmesede de bu çözümler... Ama bunlar sendikaların çağrısıyla toz oldu, asıl gücün örgütlülük olduğuna hatırladık. Sesimizi duyurduk; seslerimizi ortaklaştırıp birbirimize umut olduk.

Fotoğraf: Evrensel

KINAMAK YETMEZ

Tartışılan konulardan biri ise öldüren kişinin uyuğuna dair vurgulardı. Bunlar bizim sesimizin daha gür çıkmasını engelledi kimi mecralarda. O yaşta, emekli bir öğretmenin neden özel bir okulda çalışmak zorunda olduğu gerçeğini konuşmadı çokça kişi örneğin. Bizim sorunlarımızın önüne geçti kimi yerlerde bu mesele. İş hayatımızda karşılaştığımız çoğu soruna karşı öfkemizi doğru temellendirmek ve yönlendirmek mühim. Tüm bunlara rağmen öğretmenler olarak tepkimizi İl Milli Eğitim Müdürlüğü önlerinde duyurduk.

Olayların bu noktalara gelmesine dair hiçbir sorumluluk hissetmeyen Bakan ise iki iktidar yanlısı sendikayla açıklama yaptı. Belli ki Bakan, yandaş sendi-

ka başkanın belirttiği “Öğretmenler her önüne gelenin şiddet uygulayabileceği, hakaret edebileceği bir meslek grubu haline geldi” cümlesinden hiç rahatsızlık duymadı. Zira yaptığı hiçbir değişiklikte görüşümüzü umursamayan, bizleri dikkate almayan Bakan bu sırada ancak “kınyoruz” ve “umuyoruz” cümlelerini kurdu.

Ülkedeki tüm öğretmenleri ayağa kaldıran bu eylemliliği, okulların “tatil” olması gibi lanse etmek de tepkimizi kırmaya yönelik bir şey oldu bu süreçte. Okullar tatil olmadı. Biz öğretmenler o gün okulu değil, alanları doldurarak gücümüzü ve sözümüzü ortaya koyduk.

‘BİR DE TASARRUF ÇIKTI BAŞIMIZA’

Biz bu hale tesadüfen gelmedik. Ül-

kede izlenen eğitim politikalarından azade gelişmedi tüm bunlar. ÇEDES gibi laikliği rafa kaldıran uygulamalar, bilimden uzaklaştırılan müfredat tartışmaları, MESEM ile üretime uyarlanmaya çalışılıp sermayenin kucagina atılan çocuklar, iktidarın kendi ideolojik dönüşümü için araç haline getirdiği eğitim tüm bunlara zemin hazırladı. Tüm bunlarla birlikte gittikçe yoksullaşan ve emekli olamayan öğretmenleri her türlü zorlukla veli ile karşı karşıya getiren, CİMER gibi bir uygulamayı öğretmenlere sopa olarak gösteren, eğitime ayrılacak payı öğretmeni de maliyeti üzerinden hesaplayan bir sistem var karşımızda. Öyle ki artık eğitimden tasarruf ederek öğretmen atamayacağını söylüyorlar.

Sorun öğretmenlerin denetlenmesi değil. Sorun, her geçen gün ticarileşen eğitimde okullara verilmeyen bütçeden başlayarak tüm sorunlarla birlikte veliler ile baş başa kalıp sorumlusu olmadığı yükü sırtlanmamız. Sorun, yukarıda saydığım tüm uygulamalarla her geçen gün bize biçilen rolün değişmesi bir yanılla.

Tüm bunlara rağmen biriktirdiğimiz tepkiyi iş yerlerimizde siyah giymekten başlayarak, alanda sesimizi duyurmaya kadar ortak ve birleşik bir mücadeleyi örmeyi başardık bu konuda. Ortak sorunlarımıza karşı “Birleşe birleşe kazanacağız” sloganı her zamankinden daha büyük bir gerçek. Bizde güven duygusu arttı. Daha umutlu çıktık alandan.

*Öğretmen bir kadın
Maltepe/İSTANBUL*

‘İçimdeki kız çocuğuyla yola devam ediyorum’

Fotoğraf: Evrensel

MERHABA sevgili Ekme ve Gül okurları,

Sizlere yeni umutlar, heyecanlar, üzüntüler biraz da gözyaşı getirdim. Çok zor bir sürece doğru ilerliyorum. Herkes gibi ağırlaşan yaşam koşullarıyla birlikte beni de bekleyen çok yoğun bir yaşam var.

Şu an bir okulda ücretli öğretmenlik yapıyorum ve okulun kapanmasına çok az kaldı. Bilmem biliyor musunuz; biz ücretli öğretmenlik yapanlar kadrolu olmadığımız için aynı işi yapmamıza rağmen çok az ücret alıyoruz. Üstelik okulların tatil olduğu süreçte de ücret alamayacağız. Yani bize pek de tatil gelmiyor. İşsiz kalıyoruz. Güvencesiz çalışan mevsimlik işçi gibiyiz. Bu yüz-

den çok endişeli karşıyorum tatili. Hem ihtiyaçlarımı karşılamayı düşünmem gerek hem de önümde beni bekleyen henüz denenmemiş bir süreç var. Bırakın atanmayı, atanmayı hayal etmenin bile güçleştiği bir süreç. KPSS var, mülakat var, Öğretmen Akademisi ve tüm bunların sonunda alacağım neredeyse asgari ücret var. O da buraya kadar gelebilirim, eğitimden tasarruf edileceği söylemleri malum...

Çok yorgunum, omuzlarım çöktü, gözlerimin ferisi söndü. Son zamanlarda öğretmen atamaları için yapılacakları gördükten sonra tatil daha da hayal oldu benim için. Sadece bir meslek sahibi olmak için mücadele vermiyorum, kadın olarak da bir mücadele veriyorum. Tüm bunlara rağmen içimdeki kız çocuğuna koyduğum bir isim var, “umut”. Ben umudumla yola devam ediyorum.

Aslında çok güzel hayallerim var be-

davaya ama maalesef gerçekleri öyle değil. Örneğin arkadaşlarımla birlikte birkaç şehir dolaşmak, o şehirlerin tarihi yerlerini görmek, müzelerini ziyaret etmek, meşhur yemeklerini yemek... Bir de anneme babama hediye almak istiyorum. Onları güzel bir yere yemeğe götürmek de olabilir. Arkadaşlarımla yurt dışına çıkmak...O kadar güzel hayallerim var ki...Ama maalesef tüm bunları karşılayacak param yok. Uzun zamandır ihtiyacım olan tableti, bilgisayar bile alamıyorum. Dışarıda bir yerde oturacaksam hesap yapıyorum. Tam diyorum, “Daha sıkı KPSS çalışayım, bu sefer olacak...” Ama her seferinde farklı bir engelle karşılaşıyorum. Her sene başka bir düzenleme geliyor. Önümdeki bu 3 ayı nasıl atlatacağımı bilmiyorum.

*Bir ücretli öğretmen
Kadıköy/İSTANBUL*

Taş kilit taşı, yol bozuk

Kadınlar aile planlama hizmetine, hastanelerde kadın doğum servislerine erişemiyor. Sağlık hizmetine erişimdeki sorunlar anne ve bebek ölümlerine, istenmeyen gebeliklere, sağlıksız bir topluma yol açıyor.

Hazal KAR

Nazım Hikmet, Antep'i sıcak ve çetin bir yer olarak tarif eder. Bugün bu tarife sadece Antep değil Urfa'da da oldukça uygun.

Güneydoğu'nun hali dün savaştan, bugün de yoksulluktan çetinleştikçe çetinleşiyor. Kadınlar için burada yaşamaksa çetin olduğu kadar çetrefilli de. Böyle düşünmemizde Ekmek ve Gül'e Urfa'dan yansıyan kadın görüşleri kadar TÜİK'in 2023 yılı verileri de etkili. Verilerde 2023 yılında toplam doğurganlık ve adolesan doğurganlık hızının önceki yıllara göre düştüğü, annenin ortalama yaşının 29,2'ye yükseldiği görülüyor. Bu verilerin yanında ne yazık ki 15 yaş altı gebelikler sıfırlanmış değil.

5 YAŞ ALTI ÇOCUK ÖLÜMLERİNDE İLK SIRADA

Verilerde birçok noktada başı çeken il Urfa. Urfa geçtiğimiz yıl toplam doğurganlık hızının en yüksek olduğu il olurken ilk doğum yapma yaşının 24,4 ile en düşük olduğu illerden. Yoksul mahallerde yaşam kadınlar için yeterince zorken artan gebelik ve çocuk bakımı yükü bu zorluğu gittikçe dayanılmaz hale sokuyor. Kadınlar için zorlaşan yaşam; düşük doğum ağırlıklı bebekler, erken doğum, düşük, anne ve bebek ölümleri olarak sonuçlanıyor. 2022 yılında 5 yaş altı çocuklarda ölümlerin en yüksek olduğu il binde 19.5 ile Urfa'ydı. Bebek ölümlerinde de binde 16.3 ile ülke genelinde ikinci sıraydı. Elbette, kadın ve çocuk sağlığı konusunda bu kadar kötü durumda olan Urfa'da bu rakamların nedeni sadece doğum oranlarının yüksek olması değil. Yüksek doğum oranları bu tabloya giden yolda döşenen ilk kilit taşı.

DOĞUM KONTROL YÖNTEMLERİ GELMİYOR

Sağlık hizmetine erişimde yaşanan sorunlar ne yazık ki yalnızca Urfa'da değil, ülke genelinde ciddi problemler

yaratıyor. Alanında uzman hekimlerin yetersizliği, erişilemeyen randevular, birinci basamak sağlık hizmetlerinin yetersizliği bu sorunlardan yalnızca birkaçı. Konuya dair danıştığımız Urfa SES Şubesi Eşbaşkanı Ferhat Demir pandemi, depresyon gibi nedenlerle neredeyse 3 yıldır aile hekimliklerine aile planlaması kapsamında hiçbir koruyucu yöntemin gelmediğini, 2-3 aydır ellerinde yalnızca kondom bulunduğunu ifade ediyor. Rahim içi araç (RIA) ise hem maliyeti hem de uygulayıcı personelin eksikliği nedeniyle uzun zamandır yok. Alın baka kim kadınlar için döşenen bu bozuk yolun ikinci kilit taşı.

KÜRTAJ HAKKI VAR AMA YOK

Peki Urfa kadınlar koruyucu yöntem talebiyle aile hekimliklerine başvuruyorlar mı? Tabii ki. Açıkta ifade edemeseler de "Doğum yapmak istemiyorum, bir ilaç varmış" diyerek çalışıyorlar aile hekimlerinin kapılarını. O kapıdan şansları yaver giderse koruyucu bir materyalle ya da en azından reçete edilmiş doğum kontrol hapıyla ayrılıyorlar. Şansı yaver gitmedi mi? Bekleyin, üçüncü kilit taşı geliyor: Sadece Urfa kadınlar için değil, tüm ülke kadınları için gittikçe erişilemez bir hal alan kürtaja erişim hakkı. Kadınlar istenmeyen gebelikler karşısında 10. haftaya kadar kamuya bağlı hastanelerde gebeliklerini

sonlandırma hakkına sahipken bu hakkını kullanamıyor. Yastık altındaki ya da eş dosttan temin ettiği binlerce lirayla özel hastane kapısında soluğu almak zorunda kalıyor. Çünkü onu çocuk bakımıyla sınırlayan bir sistemin uzantısı olan sağlık sistemiyle tek başına baş edemeyeceğini düşünüyor. Kadın Hastalıkları ve Doğum Uzmanı Op. Dr. Kenan Gengeç Urfa kadınların kamu hastanelerinde kendi istekleriyle gebeliklerini sonlandıramadıkları-

nı, hekimlerin sorumluluk almaktan kaçındığını ve gebeleri özel hastanelere ya da kliniklere yönlendirdiklerini söylüyor.

SÖKÜN TAŞLARI YENİDEN DÖŞEYECEĞİZ!

Gebeliğini devam ettirecek kadınlar için de sorunlar sıralanıyor. MHRS'den randevu kovalayan gebe kadınlar, randevularına gitme tenezzülünde bulunmadıkları için değil, kadın hastalıkları ve doğum alanında uzman hekimlerin sayısının yetersizliğinden randevu bulamıyor.

Hadi bir şans buldu diyelim, perinatoloji gibi yan dallarda hiç randevu bulamıyor. Op. Dr. Gengeç "Merkezde değil ama Ceylanpınar, Viranşehir, Siverek, Akçakale gibi ilçelerde hekim sayısı açısından ciddi sıkıntılar var. Sayının yeterli olduğu ilçelerde de ilk doğumlar pek yaptırılmıyor" diyerek ilçelerdeki hekim yetersizliğini anlatıyor. Bu da takipsiz gebeliklere, gebelikte kullanılması gereken folik asit, demir, D vitamini gibi ilaçların eksik kullanılmasına ya da kullanılmamasına, anomalili bebeklerin doğmasına neden oluyor.

Sonuç mu? Bir dizi sayısal veri... Sonuçların değişip verilerin kadınlar için gerçekten olumlu olması için taşların sökülüp yerine yenilerinin yerleştirilmesi gerekiyor. Bozuk bir düzen bize çiçekli yollar inşa edemeyeceği için yolumuzun taşlarını döşemek de bize düşüyor. Kürtaj hakkı, istenilen ve sağlıklı gebelikler, sağlıklı ve yeterli beslenen bebekler ve çocuklar ancak böyle elde edilir. Olmaz demeyin; Güneydoğu kadını inatçıdır, cesaretlidir, oldurur.

Ekmek isyanlarının 'korkutucu' sesi

Fotoğraf: Canva Pro kolaj

Filiz GÜR*

"Şeyleri ucuz tutmak pahalıya mal olur."

Yedi Ucuz Şey Üzerinden Dünya Tarihi

Kızımın yaptığı minyatür bir hayal defteri var. İlk sayfasında şunlar yazıyor: "Umarım birlikte Londra'ya gidip sonra da Harry Potter'ın çekildiği yerleri görürüz. Yazın otelde bir sürü güzel yemek yiyip sıcak havuza gireriz. Mayıs ayında da kulağımı deldiririz."

Geçenlerde kulağını ikinciye deldirdiğimiz düşünülürse geriye gerçekleştirecek çok da mühim bir hayal kalmamış... Açıkçası henüz sınırsız hayal kurma yaşlarında olmasını kısıkanıyorum. Çünkü ben hayal kurarken bile -pardon hayal kurmak mı dedim?- gerçekten bir saniyeliğine ayrılamazken demeliydim genelde çemkiriyorum. Çünkü şimdi nihayet orta yaşlarımda ve hayatımın 30 yılını çalışarak geçirmişken bir şeyleri ferah feza hayal edip yapabilmem lazım(idi). Halbuki çarşıya pazara çıktığımda baktığım fiyatları algılayamayan yaşlı teyzelere döndüm. Sanki benim zamanımın parası tedavülde kalkmış da yeni para birimiyle hesaplar

beynim yanıyormuş gibi... Herhangi bir "şeyin" rayicini tahmin edemeyecek haldeyim. Kahve 150 lira mı tamam, köfte 320 lira mı peki, kerpiç ev 2 trilyon mu neey? Milyar olmasın. Trilyon m? Karpuzun kilosu 19 lira, kirazın yüz lira. Aklımda tutsam mı ki nasılsa yarın bambaşka bir fiyat görüp suçu B12 eksikliğine atacağım.

Doğduğum sınıf itibariyle "sen onu bulduğuna şükret" düsturuyla yetişmiş biri olarak iktidarın yöntemlerine ayılmış olmayı kâr sayıyorum. Sokaklarda "Yaşasın krall!" diye bağırın bir dilenci de olabilirdim. Rahip krallar, firavunlar, imparatorlar ülkelerinde kıtlık yaşanmasın diye aslında kıtlık onların varlığını tehdit eden bir mutsuzluğa dönüşmesin diye gerçekleri fantastik bir forma sokup tanrısallaştırmışlar. Zigguratların deposuna tahıl dolduran rahip kralın bunu vergi olarak değil de "kurban" olarak toplamasıyla, kaybettiği bir savaşı tanrının kızgınlığına bağlayan firavunun yöntemi aynıdır. Kendi meşruiyetini tanrısallaştırmak... Deprem, sel, kuraklık...vs. bu bağlamda okunduğunda günümüzde bile tanrının siyasetin bir argümanı olarak kullanıldığını görebiliriz. Yoksa biliyorsunuz tarımda biz yirmi yılın en yüksek atılımlarını

yaptık. Ama işte muzı taneyle almamızın nedeni takdiriilahî...

Tasarruf, tasarruf, tasarruf... Sana ekonomik gerçekliğin içinde kumbarasına attığı bozukluklar alttaki bir delikten düşüp kaybolan biri olarak naçar girişimlere teşvik ediyoruz. Neyin tasarrufu? Minimumda yaşayan insanlara tasarruf deyip de ekonomiyi unutturacak yapay gündemlerle bir simitin 15 lira olması gerçeğini değiştiremez.

Vakti zamanında Bizans İmparatoru Diocletianus, "Tavan (En Yüksek) Fiyatlar Fermanı", "Edictum de pretiis Rerum Venalium" yayınlayıp birçok ürün için tavan fiyat belirlemiş ve bu fiyatların aşılması halinde ölüm cezasına varan yaptırımları yürürlüğe sokmuştur. Ferman, Üçüncü Yüzyıl Krizi dâhilinde ortaya çıkan enflasyonu durdurma amacı gütmektedir. Bilin bakalım durdurabilmiş midir?

Enflasyon, ölüm cezasından korkmuyor. Enflasyon, kendini tanrısallaştıran hiçbir imparatorun korkmamış. Ekmek için ayağa kalan kadınlardan korkmuş ama. Tarihteki bütün devrimleri başlatan o talepkâr sesten. Fransız ihtilalini de Bolşevik devrimini de başlatan yiyecek ekmek talep eden kadın hare-

ketleridir. Sonrasında bu gerçeklik talebini alıp büyütüp başka iktidar mücadelelerine çevirenler de bilin bakalım kimler? Daha önce de yazmıştım, bizim eski imparatorluğumuzun ilk kadın ayaklanması da ekmek için olmuştur. 1828 yılında kadınlar, karaborsacıların buğday ambarlarını basıp dönemin İzmir valisi Hasan Paşa'ya ekmek zammını geri alması için baskı yaparlar. Vali üç gün süren isyanı bastıramayıp ekmek zammını geri çeker.

Hissediyorum ki birçoğumuz aslında pek çok şeye duyduğumuz gerçek yoksunluğu dillendiremeyip, bizi tetikleyen başka bir ezilme hikayesinin peşine düşerek tepki gösteriyoruz çoğu zaman. "Üç beş ağacın", "başıboş köpeklerin", "orada ne işi var bir kadının"... Gücü yetmeyenin gücü olmaya çalışırken bir araya gelen bir insanlık bu.

Teslimiyetin ataletinden kurtulmanın ve ferah feza bir hayal defteri yapmanın vakti çoktan gelmiş. İlk sayfasına da inşallah Oxford'a giderim de Voldemort'un küllerinin savrulduğu avluda durup gökyüzüne bakarım yazacağım ben... Herkesin adını anmaya korktuğu bir hortlağı da içimde yok edip başka hayaller kurarak.

* filizy63@gmail.com

Biat için gerici müfredat

Çiğdem KELEŞ
İzmir

Ünlü eleştirel pedagoğ Michael Apple, Eğitim ve İktidar adlı kitabında şöyle sorar: “Müfredatın iki unsurunu sorgulamak önemli. Bunların birincisi içerikte ne bulunuyor? Bir o kadar önemli diğer bir soru da içerikte eksik olan ne?” 22 yıllık iktidarı boyunca toplumu ve eğitim sistemini kendi siyasal çıkarları üzerinden oluşturan AKP iktidarı “Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli” adını verdiği yeni müfredat taslağı ile eğitimde dinselleşmenin son ayağını tamamlamayı hedefliyor.

2012 de 4+4+4 eğitim sisteminin uygulamaya konulması ile birlikte zorunlu eğitimin fiilen 4 yıla indirildiği, binlerce kız çocuğunun örgün eğitimin dışına itildiği, tüm çocukların eşit eğitim haklarına erişim olanaklarının ortadan kaldırıldığı bir süreci beraberinde getirdi. 2021’de TÜİK’in yayınladığı Çocuk Raporu istatistiklerine göre, son 10 yılda 16-17 yaş grubunda toplam 334 bin 738 kız çocuğu evlendirildi. İnsan Hakları Derneği’nin İstanbul Şubesi Çocuk Hakları Raporu’na göre ise 2002’den bu yana henüz 18 yaşını doldurmuş

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

440 bin çocuk doğum yaptı.

Yeni müfredatın bilimsel ve demokratik ilkelerle değil milli ve dini değerlerle şekillendirdiği çocuklar sonrasında ise Aile Bakanlığı eliyle AKP iktidarının oluşturmaya çalıştığı toplumla uyumlu, sermaye sını-

fına ucuz işçi ordusu hazırlayan makbul vatandaşlara dönüştürülmek isteniyor. Yeni müfredatla açıklanan 26 dersin 7’sini din dersleri kapıyor. Demokrasi, eşitlik, bilim ve laiklik gibi kavramlardan daha çok din, ahlak ve değerler ibarelerinin geçtiği yeni müfredat, bu haliyle iktidarın politikaları doğrultusunda çocukların yetiştirilmesi planladığı anlamına geliyor.

Tarikat ve cemaatleri sivil toplum kuruluşları olarak adlandıran ve bunlarla yüzlerce protokol imzalayan iktidar sanki eğitime ilişkin tek sorun “dini değerlerden yoksunlukmuş” gibi halkın yakıcı ve gerçek taleplerini görmezden gelmeye devam ediyor.

Her geçen gün biraz daha yok-

sullaştığımız, yolsuzluk ve gelir adaletsizliğiyle boğuştuğumuz yetmiyormuş gibi bir taraftan da dini referanslarla halkı tefekküre çağıran, yoksul halk çocuklarını ÇEDES adı altında gerici projelerle kuşatan, haftanın 4 günü mesleki eğitim adı altında 1.5 milyon çocuğun emeğini sermayeye ucuz iş gücü olarak sunan gerici eğitim politikaları ile mücadele etmek zorunda kalıyoruz. Daha geçtiğimiz günlerde Manisa Soma’da MESEM kapsamında stajyer olarak çalıştığı inşattan düşerek 17 yaşındaki Alperen Enes Ural hayatını kaybetti. İktidar eliyle çocuk işçiliğinin meşrulaştırıldığı MESEM’lerde 336 öğrenci çıraklık yaptırılırken iş kazası geçirdi, en az 9 çocuk iş cinayetlerinde hayatını kaybetti.

Kamu kaynaklarının sermayenin çıkarı doğrultusunda çocuk işçiliğine yasal kılıf sağlayan MESEM’lere ayrıldığı, yeni müfredat adı altında ırkçı muhafazakâr ve piyasacı eğitimin dayatıldığı, her dört çocuktan birinin okula aç gittiği, çocuk yoksulluk oranının en yüksek olduğu ülkeler arasında olduğumuz gerçeğinden hareketle bugün her zamankinden daha çok laik, bilimsel, parasız, anadilde ve demokratik eğitim talebinde ısrar etme ve mücadeleyi büyütme görevi ile karşı karşıyayız.

Müşteri değil öğrenciyiz

Görsel: Canva Pro

İSTANBUL Aydın Üniversitesi öğrencileri olarak bir sonraki sene için uygulanan yüzde 100 ve hatta daha fazla zamlardan ötürü çok mustaribiz. Okulun zam oranları konusunda öğrenciyi hiçe sayarak ısrarcı olması büyük bir adaletsizlik. Bu durum artık belli bir kesimi değil, birçok öğrenciyi kapsayan, okulun büyük bir sorunu hâline gelmiştir. Zam oranları belirlenirken bizim öğrenci olduğumuz unutulmuş, eğitim hakkımız riske atılmıştır. Özellikle fakültelerdeki binalarda birçok eksik ve sorunlar var. Mimari hataların fizyolojik olarak bizleri etkilemesinden tutalım da dersliklerin çok havasız olmasına kadar ders verimini düşüren birçok sorun var.

Bu kadar sorunun üstüne birçok ar-

kadaşımız ödeyecekleri bu fahiş ücretten ötürü ya stres altında kalarak okumaya ya da okulu bırakma gibi durumlar içinde kendilerini buluyorlar. Bulduğumuz kulüplerde, konuştuğumuz kadın arkadaşlarımız bir yandan üniversite parasını çıkarmak için çalışıp, bir yandan derslere yetişmeye çalışıyorlar. Okulda her geçen gün hem çalışıp hem okuyan öğrenci sayısı artıyor. Sırtımızdaki yük biraz olsun hafiflesin istiyoruz. Böylelikle üniversitede aktarılan bilimden ve kampüsün olanaklarından neredeyse hiç faydalanamıyoruz.

Bu sene Bahar şenliğinin yapılmaması da biz öğrencileri ayrıca huzursuz ediyor. Ana kampüse sık gelebilen öğrenciler ise güzel havalarda statlardan başka bir şeyle karşılaşmıyorlar. Bu daha birinci sınıf öğrencilerinin şimdilik gördüğü eksiklikler. Daha ne gibi sıkıntılarla karşılaşsınız artık bilemiyoruz. Bizim tek isteğimiz okulumuzun üstüne düşen sorumluluğu yerine getirmesi ve tabii ki bu ücretlendirme konusunda daha anlayışlı ve adaletli olmasıdır. Bizler müşteri değil öğrenciyiz. Okul yönetiminin bizi görmezden gelmeye devam ettiği müddetçe de biz öğrenciler olarak bu konunun üzerine gitmeye ve gereken neyse yapmaya hazırız.

Bahar

İstanbul Aydın Üniversitesi öğrencisi

Emperyalizme karşı hemen şimdi birleşelim

Ela AVA

II. Dünya Savaşı döneminde Japonya'nın işgal ettiği Filipinler, Burma, Tayland, Vietnam, Malezya, Tayvan, Kore, Endonezya, Doğu Timur gibi ülkelerden binlerce kadın "rahatlama merkezleri"ne hapsedilip askerler tarafından cinsel saldırıya uğramıştı. Japonya'nın II. Dünya Savaşı'na 1941 yılında katılmasının ardından Pasifik'in farklı cephelerinde savaşan askerler için "rahatlama merkezleri" kuruldu. Japonya'nın işgal ettiği bu ülkelerde Çin ve Pasifik çevresine getirilen 200 bine yakın kadın "savaş ganimeti" olarak kaydedildi. Birçok kadının o döneme ait yürek burkan hikayeleri tarihin sayfalarında yerini almıştır.

Savaşların ve işgallerin sonuçları tarih boyunca kadınlar için hep böyle olmuştur. 1994 yılında emperyalist devletlerin kışkırttığı iç savaşta Ruanda'da yaşanan soykırım sırasında yüz binden fazla, Liberya'da 1989-2003 yıllarında 40 bin, Kongo'da 1998-2008 yıllarında 200 bin kadının cinsel saldırıya maruz kaldığı Birleşmiş Milletler'in raporlarında yer alıyor. Ortadoğu'da da süreç benzer, şeriat ve işgal döngüsüne mahkum ediliyor kadınlar. Suriye savaşı sürecinde IŞİD gibi İslami milis örgütler, Afganistan'da Taliban, Yemen'de Boko Haram gibi köktendinci gruplar tarafından köleleştirildiler.

Yakın dönemde dünya gündemini sarsan Ukrayna ve Rusya savaşı ve son aylarda uçsuz bucaksız bir vahşetle süren Filistin halkına karşı soykırım, emperyalistlerin hesaplaşma ve "pastadan payını alma" arenasına dönüşmüştür. Geçtiğimiz günlerde İsrail'in Refah'ta Filistinlilerin barındığı çadırları bombalaması insanlık tarihine sürülen başka bir kara leke olarak kayıtlara geçmiştir.

DUYDUĞUMUZ VE DUYMADIKLARIMIZ

Emperyalistlerin parmağının uzandığı her nokta kadınlar için yıkım, kan ve heba olmuş bir gelecek getiriyor. Duyduğumuz yüz binlerce hikaye ama bir o kadar da duymadıklarımız var. Sesini, soluğunu duymaya hiç fırsatımız olmayan kadınlar... Yıkım ve göç hikayeleri... Ölmek için ölümlerle burun buruna aşılacak yollar ve o yollarda sineye çekilen tehlikeler...

ABD'nin "Geniş Ortadoğu ve Kuzey Afrika Projesi" kapsamında Ortadoğu'da giriştiği saldırı, işgal eylemlerinin ve rekabetin daha açık biçimleriyle belirginleştiği 2000'li yıllarda kitlesel göçlerin kapitalist sömürü ve emperyalist müdahaleler sonucu ortaya çıktığına da şahit olduk. Her daim savaşı ve yıkımı berabere getiren kapitalizm ve tekelleri halkları ülkeden ülkeye veya ülke içinde farklı bölgelere göç etmeye mecbur bırakıyor.

Savaşlar ve göç süreci boyunca kadın-

Fotoğraf: Evrensel

Her birimizin bu sistemin içerisinde yarın "mülteci" olmayacağının garantisi yok. Bugün emperyalizmin bir avuç insanın kârı uğruna göz kırpmadan kıydığı on binlerce can, bize yarın için bugün birleşmemiz gerektiğini hatırlatıyor.

lar, özellikle bedenleri üzerinden çeşitli tehditlere maruz kalıyor. Kimisi de Japonya'dan verdiğimiz örnekle unutulmaz yaralar alıyor. Öte yandan tekeli burjuvazinin yol açtığı yıkımlarla bağlı olarak günümüzde Asya, Ortadoğu ve Afrika ülkelerinden bağımlı kapitalist ve emperyalist ülkelere doğru kitlesel göçler giderek artıyor. Göçmenlerin gittiği ülkelerde ucuz iş gücü olarak, esnek ve güvencesiz işlerde çalıştırılması ise sermaye ve devletleri için muazzam fırsatlar yaratmaya devam ediyor. Özellikle mülteci ve göçmen kadınların türlü saldırılara maruz kalarak ucuzun ucuzuna çalıştığı iş yerlerinde emperyalistlerin kâr uğruna kızıştırdığı savaşların bedelini kadınlar sömürülerek yeniden ödüyor. Ancak kadınların emperyalizme ve işgallere karşı mücadelesi de tarihte bir o kadar belirgin olmuştur.

YAS BİLE TUTAMAYIZ

Örneğin Filistinli kadınların hikayesi, Filistin topraklarına dönüş umudunu nesilden nesile canlı tutan tutkulu bir direnişin hikayesidir. 1936'da İngiliz sömürgecilerin hapisanesine basarak tüm mahkumları serbest bırakmayı ve köylerde zorunlu hareket yaşağını kaldırmayı başaran Al-Ghoribiyeh'de yaşayan kadınların hikayesi... İsrail güçlerinin kontrolünde ev hapsinde ekmek pişiren kadımlar-

rın bir sonraki gösteri ve protesto-

lar için ekmeklere yerleştirdiği mesajların "anneler" yardımıyla köylerde, şehirlerde ve Filistinlilerin kaldığı mülteci kamplarında dağıtılma hikayesi... İsrail'in son bombalamalarında iki çocuğuyla birlikte öldürülen Filistinli kadın sanatçı ve ressam Heba Zakot şöyle diyor: "Her zaman içimize akıtırsanız göz yaşlarımızı çünkü o anın geleceğini biliyoruz. O zaman yas tutmak yerine üzüntümüze ihanet etmemiz gerekir. Bize bu kadar zor bir tercihi dayatanlar sevdiğimizimiz katilleridir. Düşmanın bizi mağlup ettiği yanılsamasına bir an bile izin vermemek için yüksek sesle, sevinçle öreriz yasımızı. Bütün bunlar bittiğinde eğer yaşıyorsak özgürlük günlerinde ağlayacağız, yas tutacağız."

Cesaret ve fedakarlık, sarsılmaz kararlılık ve irade, boyun eğmeden ve inanca insanlık tarihinde destan yaratan Filistinli kadınların emperyalizm ve siyonizmin barbarlığına karşı mücadeleleri on yıllar boyunca tüm dünyaya ders vermiştir. Filistin'den Ukrayna'ya, Vietnam'dan Afganistan'a, Cezayir'den Suriye'ye kadınlar dünyanın birçok yerinde emperyalizm ve onun yol açtığı savaşlara ve göçlere karşı direnmiştir.

Rangoon'daki rahatlama merkezinde bekleyen Çinli bir kadın (Kaynak: Public domain, via Wikimedia Commons)

BİR GÜN DAHA GECİKMEDEN...

Yas tutmayı bile kadınlar için imkansızlaştıran, bedenleri üzerinden her türlü "faydayı" sağlamaya çalışan, emeklerini en ucuz sömürmenin yolunu açan emperyalistlerin ve iş birlikçilerinin dünyayı sürükledikleri ölüm ve yıkım tablosunda bugün hiçbirimiz "güvende" değiliz. Bugün burjuva siyasetinin farklı yüzlerinin dünyada ve Türkiye'de biz işçi, emekçileri ve kadınları "yerli-mülteci" diye karşı karşıya getirtmeye çalışması, bir parça ekmek için gecesini gündüzüne katanları kutuplaştırarak daha fazla sömürmek istediğindedir. Bugün dünden daha çok birlikte durmaya, "o", "şu", "öteki", "beriki" demeden mücadele etmek zorundayız. Her birimizin bu sistemin içinde yarın "mülteci" olmayacağının garantisi yok. Bugün emperyalizmin bir avuç insanın kârı uğruna göz kırpmadan kıydığı on binlerce can, bize yarın için bugün birleşmemiz gerektiğini hatırlatıyor. Bir gün daha gecikmeden, birbirimize sırt çevirmeden emperyalizm ve ona çanak tutanlara karşı mücadeleyi büyütmeliyiz.

Savaşta kaçtık sömürünün kurbanı olduk

Afganistanlı bir kadın işçi İstanbul

Afganistan'ın Kandahar bölgesinde şiddetli çatışmaların yaşandığı kırsal bir kasabanın köyünden, erkek kardeşimle günlerce yürüyerek önce İran'a geldim. Daha sonra İran üzerinden bizden 3-4 bin dolar alan insan kaçakçıları aracılığıyla İstanbul'a geldim. Geliş sürecimde de savaşta çıktığım kadar acı ve ızdırap yaşadım. Hatta "Keşke gelmeseydim" dediğim çok oldu. Ölüm riski atlattım. Kardeşim olmasaydı belki bir dağın tepesinde askerlerin, sınır polislerinin ya da devrim muhafızlarının tecavüzüne uğrayabilirdim. Aç ve susuz, bazen 8 saat yürüyerek belli noktalara uğradık. 10-15 gün hiç yıkanmadan orada burada kaldık. Sadece ekmek ve su ile idare ettik.

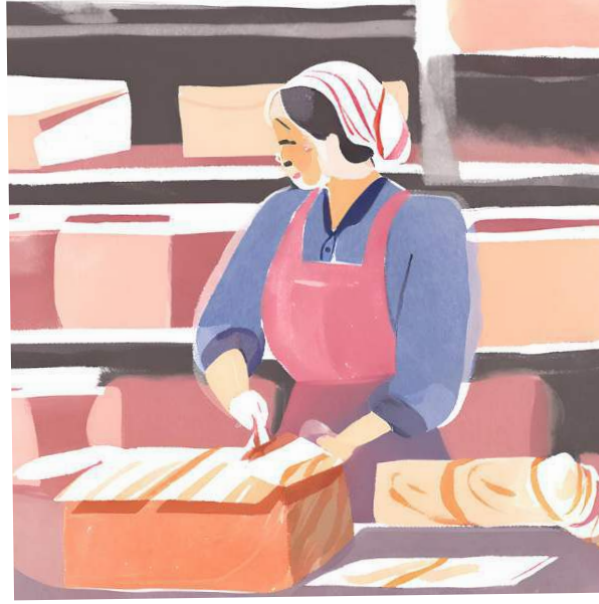
Nihayet İstanbul'a daha önce gelen akraba ve dostların yardımı ile bir eve yerleştik. 8-9 kişi bir evde kaldık. Oturma izni ve kısmi çalışma izni alıncaya kadar kolluk tarafından burunumuzdan getirildi. Bazen telefonlarımıza, biriktirdiğimiz üç beş kuruşu-

muza el konuldu sınır dışı edilmekle tehdit edilerek.

SÖMÜRÜ HEP ARTTI

Benim gibi Özbek, Türkmenistanlı, Suriyeli kadınlar aracılığı ile bir metal alüminyum mutfak araçları yapan iş yerine girdim. Paketleme, etiket ve üretim bölümlerinde çalışmaya başladım. Başka iş yerlerinde de yüzü aşkın işçi çalıştırıyor çalıştığım firma. Patron trilyonlar kazanıyor, biz ise fazla mesai ile birlikte 18 bin 500 lira ile çalıştırılıyor. Onca erkek işçi içinde bir de yabancı olunca bize kötü gözle bakıyorlar. Zamanla Türkiyeli kadın işçiler ve aklı selim erkek işçilerin müdahalesiyle bu biraz azaldı. Ama sömürü azalmadı, daha fazla arttı.

Türk bir arkadaşla evlendikten sonra biraz rahatladım ama mecbur kaldım. Evet, eşim iyi biri ama otobüste, sokakta, iş yerinde bize hâlâ farklı gözle bakılıyor. Travma üzerine travma yaşıyoruz. Eşim de zorlandı evliliğimizi sürdürmekte. Eşime "Sen

dost hayatı mı yaşıyorsun? Bırak, git-sin" diyen bile olmuş. Bunlar insana acı veriyor.

'BİZ BUNU HAK ETMEDİK'

İş yerinde işçilerin büyük kısmı hafta sonları çalışıyor. İnşaatta çalışan, ev temizliğine giden, gece bekçiliği yapan, lokantalarda garsonluk ve bulaşıkçılık yapan... Çünkü kiralar 15 bin liradan başlıyor. Mutfak masrafı, faturalar, yol ücreti gibi harcamalarla

hep borçlu yaşıyoruz. Ev temizliğine gittiğimizde bin, bin 500 lira almamız gerekirken bize 500 ile 800 lira arasında bir ücret veriyorlar. Ayrımcılık burada da var. İş yerinde de var.

O kadar zor koşullarda çalışıyoruz ki... Dökümlerin tozunu toprağını, CNC'nin metal tozlarını ve parçalarını, zehirli kimyasalları yutuyoruz. Ne maske var ne koruyucu eldiven. Ölümüne çalışıyoruz. 2 yıldır çalışıyorum fazla mesai hariç hâlâ ücretime zam yok. Bu yüzden çok işçi ayrılıyor ama yerine yenileri geliyor. İşsizlik artmış. İnsanlar "Hiç olmasa işim olsun, ne olursa olsun" diyerek çalışıyor. Savaşta çıktığım acının, ızdırabın

fazlasını işe girdikten sonra yaşadım. Savaşta her an ölüm kapını çalabilir ama böyle sürünerek, acı çekerek, hastalıklarla boğuşarak, taciz edilerek, parça parça ölmek daha kötü.

Ülkemden çıkarak buraya geldiğim süreçte birçok yaşlı, genç, kadın öldü. Mezarları bile yok. Her ülkenin kolluk kuvvetleri, bize yapmadıklarını bırakmadılar. Biz bunu hak etmedik.

Kadınlar seçim vaatlerinin takipçisi

Fotoğraf: Tuzlucaır Kadın Dayanışma Derneği

İlkem SEVİNÇ Tuzlucaır Kadınları Dayanışma Derneği-Ankara

25 yılın ardından CHP'ye geçen Mamak Belediyesinin sorunları bitmiyor, bunun karşılığında taleplerimiz de bir o kadar çok. Müthiş bir beklenti ve bunun karşılama korkusu... Ne ararsan var. **ÖNCELİĞİMİZ KADIN SİĞİNMA EVLERİ**

Tuzlucaır Kadınları Dayanışma Derneği olarak önceliğimiz, elbette kadın sığınmaevleri açılması. Belediye başkanı seçilen Veli Gündüz Şahin'in vaatlerinden biri de buydu. Daha önce Mamak'ta kadın sığınmaevi vardı fakat çoğalmasa gerekirken kapandı.

Kadınlar şiddete uğradığında bize başvuruyorlar ve gelecek yere ihtiyaç duyuyorlar. Ya da evinde şiddet görmeye devam ediyorlar, ta ki öldürüle-

Fotoğraf: Evrensel

dar. Çünkü, devlet kadınları korumuyor, barınma olanağı sağlamıyor. Kocanın, babanın insafına; kadını kaderine terk ediyor.

Seçilmiş belediye başkanları, halkın oylarıyla iktidara gelenler kadınları koruyacak mı, yeterli sayıda kadın sığınmaevi açacak mı? Açana kadar takipçisi olacağız. Dernek olarak açılan sığınmaevlerinde en az bir üyemizin görev almasını talep edeceğiz. Yıllardır, kadın örgütlenmesinde yerini alan derneğimizin en doğal hakkıdır bu.

KREŞ ÜCRETLERİ NEREDEYSE BİR MAAŞ BEDELİNDE

Birçok kadın çocuğunu bırakacak yer bulamadığı için işe gidemiyor.

Özel kreşler, bir maaş belinde. Kadın çalıştığını oraya veriyor. Sadece "Sigortam işlesin, sosyalleşeyim, eve kilitli kalmayayım" düşüncesiyle çalışmaya devam ediyor. Varsa yakını, annesi, kayınvalidesi çocuğunu onlara bırakıp işe gidiyor. Halbuki her mahallede kreş olmalı, anne özgürce çocuğunu kreşe emanet edip işe gidebilmeli. Kreşler çok

ama ücretsiz belediye kreş yok denecek kadar az. Bizler, kreşlerin açılması ve devamlılığı konusunda da takipçi olacağız.

Bir önemli konu da birçok mahallede olmayan kültür ve sanat merkezleri, kütüphaneler... Nüfusu 200 binleri geçen, Tuzlucaır, Şahintepe, Şirintepe, General Zeki Doğan, Ege, Cengizhan Mahallerinde ne doğru dürüst kütüphane bulmak mümkün ne de kültür sanat evleri. Bir toplumun kendini yenileyebilmesi için her daim sanat ve kitaba ihtiyaç vardır. Sanat ancak 7'den 70'e herkese dokunabilirdiği vakit etkisini gösterir. Her yaşta insanın sanatla uğraşabilmesinin yegane koşulu ulaşılabilirliğidir. Bunun için her mahallede belediye faaliyet göstermeli, kurs merkezleri açmalı, gerekirse kapı kapı gezerek insanları kültürel etkinliklerle buluşturmalıdır. Bununla da yetinmeyip eşekli kütüphaneci gibi gezici kütüphane kurmalı, her eve kitap taşımaları, insanları okumaya teşvik etmelidir. Belediyelerin görevi insanları kültürle, sanatla, kitapla iç içe tutmaktır.

Sanatla uğraşan insan ruhunu huzurla kavuşturacak ve insan olmanın manasına erecektir mutlaka. Bu yüzden Tuzlucaır Kadınları Dayanışma Derneği olarak, Mamak Belediyesinden istediğimiz öncelikle kadın sığınmaevleri, kreşler ve kültür sanat evleridir. Değişimse, değişimi kökten yapmalı ve her vatandaş bunu derinden hissetmelidir! Boş bir vaat gibi sadece değişim demek, oyalamak demektir.

İMZA ATMAK 5 DAKİKA, KURTULMAK SENELER SÜRÜYOR

Nevruz MERSİN Esenyalı-İstanbul

UYANINCA bir bakarız sosyal medyaya acaba memlekette ne olup bitmiş diye. Karşımıza çıkan haberlerde kadın cinayetleri "Dün sabah saatlerinde işe giderken...", "Evine gitmek için iş yerinden çıkan bir kadın..." manşetleriyle yer alır. Nikahta imza atmak 5 dakikayken çoğu kadın için boşanma kolay olmuyor. Benzer süreçleri yaşayan birçok kadın "Nasıl yapacağım?" sorusuyla başvuruyor kadın derneğimize. 2024 Ocak ayında uğradığı şiddet sonucu derneğe başvuran 28 kadından 17'si, Şubat ayında ise 14 kadından 10'u boşanmak istiyor. Bu kadınlardan birçoğunun mağduriyeti hem ekonomik hem de hukuki düzeye ortaklaşıyor. Her şeyi göze alıp kurtulmak için çıktıkları ortak evden, hayatta kalabilmek için çalıştıklarında yatırılan sigortadan ya da memleketin ücra bir köşesinde miras diye kalan mülkten kaynaklı barodan avukat desteği dahi alamıyorlar. Adalet Bakanlığının barolara adli yardım için ayırdığı bütçenin düşüklüğü kadınların avukat desteği almasını engelliyor.

BİNLERCE KADINDAN BİRKAÇI

35 yıllık evli olan Birgül bu kadınlardan biri. Hayatı boyunca yaşadığı köyde tarla işçiliği yapmış. Çocukları büyüdükçe İstanbul'a çalışmaya gelmişler. Buna rağmen yoksul bir kadın. 7 yıl önce kocası ondan habersiz, bir kadınla yaşamaya başlamış ve bu birliktelikten çocuğu da var. Bunu öğrenen Birgül boşanma karar verip İstanbul'a çocuklarının yanına gelmiş. Önce ba-

roya başvuran Birgül eli boş dönünce derneğimize başvurdu. Babadan kalan ve paydaşı olduğu bir toprak parçası için "Mülk sahibisin" diyerek baro avukat bedeli ise 60 bin liradan başlıyor.

Derya ise eşinden şiddet gördüğü için boşanıyor. Evlilik hayatı boyunca iki çocuğunu bırakabileceği kimsesi olmadığından hiç çalışmamış. Şimdi şiddete itiraz ettiği için kocası onu ve çocukları evden kovmuş. Önce iş bulup çalışmaya başlamış ve boşanabilmek için baroya başvuruda bulunmuş. Ama 2 aylık sigortası olduğu için adli yardım talebi reddedilmiş.

Bir başka örnek de "Üzerine ev var" denilerek talebi reddedilen Zeynep. Evlilikleri sırasında bir evleri olmuş. Yaklaşık 5 yıl boyunca fiziksel şiddete uğramış. Çoğu kez darp raporu almış ve şimdi tehdit ediliyor. Kadınların yıllarca süren boşanma davalarında mahkeme kapılarında neler yaşadığına, nasıl geri dönmek zorunda bırakıldıklarına, "güçlü aile, güçlü toplum" denilerek boşanmalarda arabuluculuk istenmesi gibi türlü engellemelere daha birçok örnek verebiliriz.

Kadına yönelik şiddet en çok ev içinde gerçekleşirken Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının aile odaklı dediği "çözümler" bizim hayatlarımızın daha da zorlaştırılması anlamına geliyor. Yapılması gereken, odağa kadına yönelik şiddetle mücadeleyi alarak kadınların çoğunlukla şiddet gördüğü ilişkilerden çıkabilmeleri için etkin bir koruma mekanizması oluşturmak. Ayrıca barınma, iş, eğitim, çocuk bakımı gibi kadınlara destek olacak düzenlemeler için harekete geçilmesi gerekiyor.

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Görmemeye alıştığımız yerlerden bir genç kadın

Nurgül DENİZ
Malatya

Yeşim 18 yaşında. Malatya'da bir konteyner kentte kızı, kaynanası, 2 görümcesi ve kayınbabası ile birlikte yaşıyor. Komşular onlara "çingen" diyor, onlar kendilerine "döm."

Yeşim okulu hiç sevmemiş, hiçbir işte çalışmamış. 16 yaşındayken tanıştığı Yiğit ona ayrı bir evde yaşama ve telefon alma sözü verince kaçarak evlenmiş. Aileler barıştıktan sonra ne ev ayrılmış ne telefon alınmış. Çöp dökmeye çıktığında, mutfak camından dışarıya baktığında eşi "Sen kimlerle görüşüyorsun" diyerek şiddet uygulamış ona. Yeşim bir aylık hamileyken eşi uyuşturucu sattığı için tutuklanmış. Şimdi başka bir kentte, cezaevinde ve 8 yıl daha içeride. Eşi kızını hiç görmediği için üzülüyor ama "Allah'tan içeri girdi yoksa bu çocuğu düşürürdüm" diyor.

Yeşim'le tanıştıktan sonra oturmak için sözleştik. Bebek bakımı, ev işleri ve kaynanasının izin vermemesinden kaynaklı buluşmamız hep ertelendi. Nihayet bir akşam kızı ile birlikte çaya geldiğinde, yanında 10 yaşındaki görümcesi de vardı. Muhtemelen ne konuşulacağını dinlemesi için gönderilmişti.

Görümcesine uzakta oynaması için bir oyun icat ettikten sonra sohbet etmeye başlıyoruz. Anlatırken çok tedirgin oluyor. "Bizde herkes küçük evlenir" diyor. Kendisi de şu an 21 yaşında olan Yiğit'le evlenmesi ailesi başka biri ile evlendirirmiş zaten. Yeşim, Yiğit uyuşturucu kullandığı, ona şiddet uyguladığı, şu an hapiste olduğu ve onu görmediği, eşinin ailesinin evinde tartaklandığı için çok üzgün. Kızı yanında olduğu için mutlu.

Çalışmasına ya da açıktan liseye gitmesine eşi izin vermiyor. "Kendisi içeride lise okuyor şimdi. Çok kıskanç. Bilsen ben akşam böyle dışarı çıkmışım, beni yer" diyor.

Ayrılmayı düşünüp düşünmediğini alacağı tepkiden korkarak soruyorum. "Bir ke-

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

re dayanamadım, gittim. Çocuğumu göstermediler. Bir de seviyorum ne yapayım? Şimdi uyuşturucuyu da bıraktı. Çıkınca yine başlamazsa evleri ayırırız" diyor. Bir gelecek planından ziyade dilek cümleleri bunlar.

Ufacık bir konteynerin içinde 2 aile yaşıyor. "Ben çocuğu alıp ailemin yanına gideyim. Eşim çıkana kadar orada kalalım" diyor. Ama henüz bunu konuşmaya hazır değil. Ailesinin yanına gitmek için nasıl izin alabileceğini düşünüyor.

UNUTULDUĞUMUZ YERLERDE BİRLEŞELİM

Bahsettiğim isimler gerçek isimler değil. Yeşim'in hayatında yeni bir yara açmamak için isimler değişti. Medyanın yarattığı yanlışlamayla geçmişte kaybolduğu düşündürülen yaşamlar, varlıklarını devam ettiriyorlar. Geleceğe dair bütün tasarısı; öğrenmesine izin verdikleri bir dünya içinde kendince sevdiği insanları çevresinde tutmak ve onların kendisine iyi davranmasını ummak. Konteyner kentin içerisinde isimleri değişen, hikayeleri birbirine yakın onlarca kadın bir arada. Görüş alanımızın dışında kaldığı için unuttuğumuz bu hayatları güzelleştirmenin yolu, ekmeğin ve gülün talebi ve mücadelesi.

Ez ji jiyanê têm û diçim min tiştek fêm nekir*

Esra KORKMAZ
Kocaeli

BU başlığı seçerken zorlanmadık. Hamdiye Ertaş'ın uzun yaşamının kısacık özeti bu başlık. Yaşlı bir Kürt kadının kendisine uzatılan mikrofona kurduğu cümle. Gelin yaşadığı hayatı ondan dinleyelim.

Çocukken çocuk sahibi olmak... Yanı başımızda, bir televizyon ekranında, bir gazetenin üçüncü sayfasında ne çok duymuşuzdur bu hikayeleri. Hamdiye Ertaş da onlardan biri. 16 yaşında evlenmiş. 17 yaşında anne olmuş. Nasıl evlendiğini, nasıl bir çocukluk geçirdiğini hatırlamadığını söylüyor. Çünkü 12 yaşında evde başlayan terzi mesleğine durmadan duraksamadan devam ediyor. Biz de işlettiği dükkandan buluyoruz.

Hiç kitap okumadığını, tatile gitmediğini, tiyatro ve sinema salonu görmediğini söylüyor. "Kendim için, Hamdiye için bu yaşa kadar hiçbir şey yapmadım" diyor. Yaşanan bu hayata hangi soru sorulur, bilemedik. Röportaj yapmaya gittiğimiz ortam, çay içip dertleşmeye dönüşüyor. Bazen susup, bazen gülüyor.

Evlendiğinde kalabalık bir ailede yaşadığını söylüyor. "Bırakmadılar kendim için bir şey yapayım" diye ifade ediyor. Geçmiş hatırlamak istemiyor. "Hep ezildim, hâlâ eziliyorum. Neler çektiğimi ben bilirim" diyor, unutmak için bu yaşta çalışmaya devam ediyormuş.

'KADINLARIN ÖNÜNDE ÇOK BARIYER VAR'

Genç yaşta eşini kaybedince 6 çocuğu büyütme de ona kalmış, yetim bir çocuğu da o büyütmüş. Hasta olduğu halde hasta olduğunu kimseye söyleyememiş, zorluk-

Hiç kitap okumadığımı, tatile gitmediğimi, tiyatro ve sinema salonu görmediğimi söylüyor: "Kendim için, Hamdiye için bu yaşa kadar hiçbir şey yapmadım."

lar içinde hep yalnız kalmış. "Geçmişe dair keşkelerin var mı?" sorumuzu "Keşke evlenmeseydim, çocuk yapmasaydım" diye yanıt veriyor.

"Kendi başıma bir ev tutup, çalışıp ayaklarımın üzerinde durmama izin vermediler. Kaynanam evden taşınacağını duyunca kıyameti koparmıştı" diye devam ediyor. Bunca zorluğa rağmen 90'larda İşçi Partisi'nde milletvekili aday olmuş, aldığı bin küsur oya sevindiğini söylüyor ve devam ediyor: "Kürt kadın vekilleri görüyorum, siyaset yapan kadınları görüyorum. Onları hayranlıkla izliyorum. Herkesin eline fırsat geçmiyor. Ama kadınlar mutlaka siyasetin içinde olmalı. Kadınlar ezilmesinler, çalışsınlar, evde kapalı kalmasınlar. Evlenince eş, evlenmeyince aile engelliyor. Kadınların önünde çok bariyer var."

Sohbet sohbeti açıyor. Gülümsemesi içimizi ısıtıyor. "Senin bir fotoğrafını alabilir miyim?" diye sorunca çok seviniyor. Kızına dönüp "Nursel nasıl gözüküyorum, güzel miyim?" diye soruyor.

**Geldim gidiyorum, hayattan hiçbir şey anlamadım.*

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

ÖZEL ÇOCUK ANNESİNDEN ÖZEL ÇOCUK ANNELERİNE MEKTUP: Biz nasıl nefes alacağız?

Merhaba Ekmek ve Gül okurları. Ben özel bir çocuk sahibi anne olarak yaz tatilinde neler yapılabilir bir nebze de olsa anlatmak istedim size. Bunu da bir mektupla paylaşmak istiyorum.

Malum haziranda okullar tatil oluyor. Biz özel çocukların anneleri olarak şimdiden kara kara, "Herkes tatil planları yaparken bizler çocuğumuzu 3 ay evde oturtmamak için ne yapabiliriz?" diye düşünmeye başladık. Ne yapabiliriz ki? Zaten özel çocuklarımızla birlikte toplum tarafından dışlanmış olduğumuz için parka gitsek ayrı, yakın bir sahile gitsek ayrı, pikniğe gitsek ayrı bir sorun. Yani tatil kelimesi bile bize lüks geliyor. Ekonomik koşulların çok zor olduğu şu dönemde tatil hayali bile kuramıyoruz. Oysa bizim de çocuklarımızla tatil yapabileceğimiz, çocuklarımızın eğlenebileceği, sosyalleşebileceği, topluma ve hayata dahil olabileceği imkanların devlet tarafından sağlanması gerekiyor. Bizlerin; özel bireyler ve anneleri olarak buna çok ihtiyacımız olduğu halde ne yerel yönetimler ne de merkezi yönetim bu konu ile ilgili bir adım atmıyor. Maalesef bu konuda çok üzgünüz. Bundan 2 ya da 3 yıl önce aileler memleketine gidip köy tatili yapıyorlardı fakat benzine yapılan zamlar dolayısıyla biletlerin fiyatlarının da astronomik rakamlara ulaş-

tığı şu dönemde artık kimse memlekette dahi gidemez oldu.

Hayat şartlarının bu kadar kötü olduğu bu dönemde çocukların babaları fabrikalarda 12 saat çalışıp hatta fazla mesai yapıp biraz daha aile bütçesine katkıda bulunmak için çırpınıyorlar. Kadınlar ise çocukların özel gereksinimlerini karşılamak için 24 saat amansızca çırpınıyor. Annelerin hem tatil hem de psikolojik danışmanlara ihtiyacı olduğu bir gerçek. Bunların sağlanması; kadınların bir nebze de olsa nefes alabileceği hem fiziken hem de zihnen yorgunluğunu atabileceği imkanların olması hem anneleri hem de çocukları mutlu edebilir. Mutlu olmayan bir kadın çocuklarına ne kadar faydalı olabilir?

Bizlerin mücadele ettiği her ilde her ilçede yaşam merkezlerinin açılması, bu yaşam merkezlerine kadınların çocuklarını birkaç saatliğine dahi olsa bırakabilmesi gerekiyor. Kadın çocuklarına bakacak kimse olmadığı için doktor kontrollerine bile gidemiyor. Biz annelerin bu yaşam merkezlerine çok ihtiyacı var. Bu yaşam merkezlerinin çok acil bir şekilde tüm il ve ilçelerde birer tane olsa da yapılması gerekiyor. Bu özel gereksinimli çocuklar ve anneleri için çok faydalı bir şey çünkü çocuklarımız yaz tatili boyunca evde ve tabii ki biz anneler de.

**Fehmiye KORKMAZ
ÇORLU**

Görseller: Bing Create

Tatilin hayali bile uzak

**Meryem KOÇER
ÇORLU**

HAVALAR ısındı, güneş iyice yüzünü gösterdi, tatil için koşullar hazır diye düşünüyor olabilirsiniz. Ancak ülkede binlerce kadın için tatilin koşulları ne havanın ısınması ne de güneşin çıkması; onlar için tatil masraflarını karşılayabilecek bir gelir, mutfaka girecek ekmeğin varlığı, çocuklarının ihtiyaçlarını karşılayabilecek bir refah seviyesi öncelikli koşul. Bu koşullar ise giderek derinleşen ekonomik krizde eskisinden çok daha zor sağlanıyor. İşçi havzası Çorlu'da da binlerce emekçi kadın için tatilin hayali bile uzak.

Kurban Bayramı'na ve okulların tatil olmasına sayılı günler kaldı. Tatil için uygun bir zaman olsa da bu Çorlu'da işçi bir aile için ne kadar mümkün, ne kadar uygun?

'TATİL PLANINI HEP ERTELEDİM'

Şule emekli, tam da tatil yapma zamanında. Yıllarca çalışıp emekliliğinde de rahat etmenin, daha keyifli günlerin hayalini kurmuş. Ancak tatile dair kurduğu cümle şu oluyor: "Tatil falan yok, ucuz domates bulabilirsek konserve yapacağız."

"Yıllarca çalıştım, çalışırken tatil planlarını hep erteledim" diyen Şule, tatil planlarını hep emekliliğe saklamış. Ama emekliliğe sakladığı o tatile çıkmak hayal: "Emekli oldum olmasına ama aldığımız maaş belli, hayat pahalı olduğundan yine ertelemek zorunda kalıyoruz tatili. Tatili bırak, dışarıda ye-

mek yemek bile biz emekliler için lüks oldu."

'5 GÜN DE OLSA DİNLENMEK İSTİYORUM AMA...'

Eşi yurt dışında çalışan ve çocuğu ile yaşayan Şirvan ise tatil gündemine çok uzak çünkü bunu karşılayacak maddi olanaklara sahip değil. Aslında tatile çok da ihtiyacı var: "Çocuğum bu yıl lise sınavlarına hazırlanıyor, ikimiz de çok yorulduk. İş yerinde izin tarihlerini yazdım ama bunu nasıl değerlendireceğimi bilmiyorum. 5 gün de olsa dinlenmek, bir yerlere gitmek istiyorum" diyen Şirvan bütçesinin kısıtlı olduğunu söylüyor.

'BU YAZ BANA TATİL YOK'

Elif ise işe 3 ay önce başladığı için izin alıp tatile çıkması mümkün olmayan işçi bir kadın. "Bu yaz tatil bana yok. Torunum olacak. Doğuma nasıl izin alıp giderim diye kara kara düşünüyorum" diyerek yaşadığı çıkmazı anlatıyor.

HER GİDİŞİN BİR DE DÖNÜŞÜ VAR

Tatil için bir planı olan Meryem ise olanak yaratmak için erkenden kampanyalı bilet almış ama "Ya bunun dönüşü?" diye düşünüyor ve anlatıyor: "Bu yıl eşimin köyüne gitmeyi düşündük, kampanya yakaladık. Gidiş biletlerini çok uygun bir fiyata aldık. Ama şimdi düşünüyorum da bunun bir de dönüşü var. Çocuklarla birlikte 4 kişiyiz. Bir de yeme içme dersek... Hayat çok pahalı. Nasıl yapacağız hiç bilmiyorum."

HER KİTAP AYRI BİR TECRÜBE

EN son yıllar önce kitap okumuştum. Özak'taki ağır çalışma koşulları nedeniyle sosyal hayatımız yoktu. Bırak kitap okumayı, ailemizle ne zaman birlikte vakit geçirmiştik hatırlamıyordum. Direnişle birlikte adeta hayata döndük, güneşi gördük, insanlarla muhabbet ettik. Direnişin sonlarına yakın BİR-TEK-SEN Genel Sekreteri Mikail Kılıçalp ile tanıştık. O Ünal'dı direnişinde öncü işçilerden biriydi. Verdiğimiz mücadeleyi görünce "Biz de aynı şeyleri yaşadık" dedi, sohbet ilerledikten sonra bana bir kitap hediye etti. Uzun zaman sonra ilk defa kitap okuyacaktım. Aslında biraz soğumuştum kitap okumaktan ama bana farklı bir hava katacağı. Kitabın ismini duyunca biraz daha merak etmişim. "Direnişi Nasıl Dokuduk?" kitabıyla okumaya yeniden başladım. Kitabı okudukça direniş sürecindeki eksiklerimizi de gördüm. "Burada yanlış yapmışız, burada böyle olması gerekirdi" dedim okurken kitabı. Yıllar geçmiş olmasına rağmen aslında yaşananlar aynıydı. İşçi sınıfının mücadele etmekten başka şansı yoktu. Ünal'dı direnişi Türkiye işçi sınıfı tarihine mal olmuş önemli bir direnişti, 20 bin işçiyle yapılan direniş bugün bu kitapla hayatımıza yansıyor. Direnişi Nasıl Dokuduk'la başlangıcı yaptım.

Bu kitaptan sonra Sevda Karaca bana "Bir Kadın İşçinin Gençliği" isimli kitabı hediye etti. "Çok güzel bir kitap" demişti. Uzun

zamandır okuyamayan ben, kitaplara merak salmıştım. Okudukça okuyasım geliyordu, geceleri yatmadan bir iki saatimi kitaba ayırıyordum. Yoldaşımın dediği gibi çok güzel bir kitaptı. Okurken kendimi kitabın içinde buldum. Yaşamıma çok benzer hikayelerden bahseden, yoksulluk koşullarını dile getiren, kadın olmanın zorluğunu anlatan bir kitap. Her sayfasında koşulların zorluğunu bir kez daha görüyor ve merak ediyordum. Tacize, sağlık sorunlarına karşı mücadelesinden vazgeçmeyen bir kadın... Üzerinden yüz yıl geçmiş olmasına rağmen bugün de yaşananlar farklı değil. Çaresizlik, yoksulluk, emek sömürsü... Bütün bunları kadınlar daha yakıcı biçimde hissediyor. Ne hoş ki yoldaşlarım bu yolda bana kitaplar hediye etmeye devam ediyordu. Başka bir yoldaşım da bilmeden aynı kitabı getirmiş, üstündeki notla bana güç katmıştı.

Sonrasında başka kitaplarla devam ettim. Kitap okumayı unutan bir insanın kitaplara olan ilgisini artırmayı başarmıştı yoldaşlarım. Nasıl iyi geliyordu bana. Peşi sıra birçok kitap geldi. Her bir kitap ayrı bir tecrübe kattı, katıyor hayatıma. Onlarla birlikte kendimi geliştirip hayatıma devam ediyorum. Yoldaşlarım iyi ki varlar.

Funda BAKIŞ
URFA

TEK İSTEĞİM...

"Keşke çocuk kalsaydık diye düşünüyorum bazen. O zaman her şey çok güzeldi. O zamanın güzellikleri şimdi yok."

SON 2 aydır ben de Ekmek ve Gülü okuyorum. Size bir günümü, yaşadıklarımı ve duygularımı anlatmak istiyorum. Ben bir ev hanımı ve anneyim. Bu işler sanırım dünyanın en zahmetli işlerinden. Sabah kalktığımda önce şöyle bir etrafı toparlarım. Sonra bir başıma kahvaltı hazırlarım ve sırayla ev halkını uyandırıp karınlarını doyururum. Sofrayı toplarım, herkesi gönderirim, tekrar evi toparlarım. Vakit kalırsa da el işi yaparım. Keşke çocuk kalsaydık diye düşünüyorum bazen. O zaman her şey çok güzeldi. O zamanın güzellikleri şimdi yok. Şimdi neye elimi atsam alamıyorum. Her şey çok pahalı, ekmek pahalı, su pahalı... Pazara gidiyorum, meyve sebze

çok pahalı.

3 tane evladım var. Onların bütün sorumlulukları benim omuzlarımda. Ben de isterim gönülümce yaşamak ama olmuyor. Dünyanın en zor mesleği ev hanımlığı. Ama bu anlaşılıyor. Yaptığım fedakarlık hangi parayla ödenebilir? Hakkımız cennet, o da ayaklarımızın altında saklı. Benim gibi düşünen çok kadın var. Gidip arkadaşlarımızla bir kahve içmek isteriz biz de. Ama vaktimiz yok. Ben de kendi paramı kazanmak istiyorum ama olmuyor. İnşallah bir gün hepimiz bu durumlardan kurtuluruz. Güzel bir hayat kurarız. Tek istediğim bu.

Eskişehir'den bir kadın

GÜZEL BİR GELECEK İÇİN

"Konuştuğlarımızı masada bırakmayarak çözüm üretmeliyiz. Toplum olarak hepimizin buna ihtiyacı var."

ASKERİ ücretle çalışmak demek, Türkiye'de bütün hak-sızlıklara boyun eğmek demek. Eğer bir toplumun refah seviyesini yükseltmek isteniyorsa en düşük askeri ücret yoksulluk sınırının üstünde olmalı. Çünkü çalışan insan, önce kendi emeğinin karşılığı aldığı ücretten memnun olacak ki sonra gerek ailesini gerek iş verenini memnun etsin. Tabi bu sadece ücretle yapılamaz. Çalışma süresi iyi hale getirilmeli; günde 7, haftada 35 saat, hafta sonu tatili olacak şekilde bir düzenleme yapılmalı ki emekçiler kendine ve sevdiklerine zaman ayırsın. Adaletin sağlanabilmesi için çalışanların ücretleri en az yoksulluk sınırı

nda olsun ve vergi alınmasın. Zenginlerden servet vergisi alınması gerekir. Toplumda yillarca refah içinde yaşamış insanların elini taşın altına koymasına gerekir. Güzel bir gelecek inşa etmek istiyorsak hep birlikte güzel işler yaparak yürümenin zamanı geldi. Konuştuğlarımızı masada bırakmayarak çözüm üretmeliyiz. Toplum olarak hepimizin buna ihtiyacı var. Yarınlar umutla bakabilmek, toplumun refah seviyesini yükseltmek için bu fikirlerin önemsenmesini, mutlu yarınlar için güzel çözümler bulunmasını bekliyoruz.

Market işçisi Canan
Küçükçekmece/İSTANBUL

'HAYATIM FABRİKA, MAHALLE VE PARK ARASINDA'

DAHA 22 yaşındayım. Lise ikinci sınıfta okulu bırakmak zorunda kaldım. Babam beni sürekli tehdit ediyordu, sınıfta kalırsam beni dövecekti. Ben de sınıfta kalacağımı anladığım an, dayak yememek için okulu bıraktım. Önce marketlerde çalıştım. Ama çok yorucu ve maaşı düşüktü. Bir arkadaşımın önerisi üzerine Çayırovada bir fabrikada işe girdim. İlk zamanlar elime geçen paradan çok mutluydum. Hayatımda bu kadar parayı asla bir arada görmezdim. Asgari ücret alıyordum ama her gün saat 10'a kadar mesaideydim. Erkek kardeşim askere gitti ve evin tüm yükü bana kaldı. Kira, faturalar derken aldığım maaş ertesi gün bitiyor. Elimde sadece 2 bin lira kalıyor. Parayı idareli kullanmaya çalışsam da bu miktar, elzem olan ihtiyaçlarım bile yetmiyor. Örneğin ayda en az 3 paket ped alıyorum. Sabahları evden çok erken çıktığım için poğaçaya, simit alıyorum ama ay sonuna doğru kahvaltı edecek param kalmıyor. Bekar olduğum halde

bu kadar zorluk yaşıyorsam evli kadınlara daha neler yaşıyor?

En büyük hobim basketbol oynamaktı. Bu konuda yetenekliyim de. Spor salonuna yazılırım, nasıl olsa çalışıyorum diye düşünüyordum. Ama daha ihtiyaçlarımı alamıyorum. Hafta sonu mesai olmadığında yol param olmadığı için mahallede kalıyorum. Basketbolu unutmamak için de mahalledeki sahaya gidiyorum. Bu defa da taciz ediliyorum. Her yerde sıkışmış hissetmenin ne demek olduğunu anlatmaya kalksam kağıt yetmez. Bu nedenle insanca yaşanacak kadar para, emeğimin karşılığını aldığım ve hafta sonunun bana kaldığı bir çalışma hayatı istemek sanırım abartılı olmaz. Bir de arada arkadaşlarımla gezmek istiyorum. Daha çok gencim ve hayatım fabrika, mahalle ve park arasında.

Gamze
Esenyali/İSTANBUL

Tanıdık bir hikaye: Cam Perde

Ecenaz YILMAZ
İstanbul

Dikkat spoiler içerir!

Cam Perde, yabancı olduğu bir hikaye değil. Aksine, bizzat başımızdan geçen veya şahidi olduğumuz kadın hikayelerinden sadece bir tanesi. Filmde hayatındaki erkeklerin kendi üstünde kurduğu tahakkümden kaçmaya ve kendi ayakları üstünde durmaya çalışan Nesrin kimimize annesini, kimimize bir arkadaşını, kimimize de kendisini anımsatıyor. Bu anımsatmayı yaparken gerilimli bir tonda ilerleyen film, kadınları sürekli tedirgin olma haline iten sistemi 95 dakikaya sığdırıyor.

Nesrin, bir yandan sevgilisinin pastanesinde çalışıp bir yandan da ev işleriyle uğraşır, 4 yaşındaki çocuğuyla ilgilenir. Aklında ise üniversite sınavına girmek ve kendi işini kurmak vardır. Eski eşi Ömer, bir türlü Nesrin'i kendi haline bırakamaz. Sürekli rahatsızlık vermek için etrafındadır.

Nesrin'in sevgilisi Selim, korumacılığıyla Nesrin'in bağımsızlığını kısıtlayıcı davranır. Film boyunca Nesrin'le dayanışanlar ise ablası ve ablasının ailesidir. Özellikle Nesrin'in yeğeni Ebru, adeta Nesrin'in kendi gençliğinin daha özgür bir yansıması olarak tanımlanabilir.

'ARAYI BULMAYA ÇALIŞARAK KURTULAMAZSIN'

Ömer'in tüm kıskırtmalarına rağmen Nesrin, orta bir yol bulma çabası içerisin-

de. Daha fazla uğraşmak istemiyor, usanmış artık her gün başka bir problemle baş etmekten. Nesrin yasal yollara başvurmadan olabildiğince kaçınıyor, olayı kendi başına çözmek istiyor. Nesrin geriye attığı her adımda Ömer iki adım ileriye geliyor. Peki Nesrin bunları öngöremiyor mu gerçekten? Neden yasal yollara güvenmiyor? Neden sevgilisinin tüm bunları "kendi bildiği yoldan" çözmesine izin vermiyor?

Nesrin kendi maruz kaldığı sıkıntılardan, kendisini görünmez kılarak eski eşi ve sevgilisi arasındaki bir erkeklik husumetine dönüşmesini istemiyor. Aslında Ömer ve Selim'in Nesrin'in hayatındaki rolleri birbirinden o kadar da farklı değil. Elbette Selim ne yapıyorsa Nesrin için, ona destek olma amacı güderek yapıyor. Ancak tıpkı Ömer gibi Selim de ne bunun Nesrin'in hayatı olduğunun farkında ne de Ömer'in Nesrin üstünde kurmaya çalıştığı tahakkümün bir benzerini yarattığını.

Polislere de güvenmekten kaçınıyor Nesrin, tıpkı Türkiye'deki diğer kadınlar gibi. Nasıl güvensin ki? Bu zamana kadar ki yaşanmışlıkların, deneyimlerin bize gösterdiği kadarıyla devletin koca gölgesi bizden yana düşmüyor hiç, o hep faillerin tarafında. Güvenli bir şekilde şikayet etmeye gidemiyoruz, tereddütlüüz. Gideriz şikayetimizi sunarız, belki uzaklaştırma çıkartırız, ancak sürecin devamı? Tıpkı Ömer'in rahatça uzaklaştırma cezalarını delebildiği gibi, caydırıcılığı olmayan önlemlerin bir anlamı var mı sahidan hayatlarımızda?

KANUN BİLE NESRİN'DEN YANA DEĞİL

Çocuğunun elinden alınması tehdidine karşın Nesrin'in elinde bulundurduğu tek koz, kanun. Evet, kadınlar biliyor ki kanunun varlığında bile güvende değiller. Erkek şiddetine maruz kaldıklarında başvurdukları devlet mekanizmalarının işlevsizliğinin tabii ki de farkında kadınlar. Örneğin, Ömer'in kapısına dayandığı günlerden birine tanık olan komşusundan şahitlik etmesi ister Nesrin. Buna gerçekten ihtiyacı vardır fakat reddedilir. Avukatı, Ömer'i 3-5 ay içeride tutabileceklerini söyler. Yapacak bir şey yoktur, kanun Nesrin'i yarı yolda bırakmıştır. Ancak bütün bunlara rağmen tutunabildiğimiz nadir dallardan biri olan 6284'ün devlet eliyle kesilmek istendiği ve çeşitli siyasi pazarlıklara alet edildiği gerçeğinin farkındayız. Peki tek dalımız da elimizden alındığında ne yapacağız, neye tutunacağız?

Filmin son sekansı hakkında birkaç şey söylemeden geçmek olmaz. Ömer'in arkası kesilmeyen takip sürecinin 95 dakikaya sığan sonuncusunu izletir bize yönetmen. Nesrin, bir alt geçide girer ve kamera açısından çıkmak üzereyken yüzü yara dolu bir erkek belirir kadrajda: Ömer. Nesrin'in arkasından o da alt geçide girer. Yüreğimiz ağzımızda atarken Nesrin'in geçidin karşı tarafından geçip geçemeyeceğini merak ederiz, kendimizi günlük yaşantımızdan eksik olmayan korku atmosferinin tekrar içine girmiş halde buluruz. Hiçbir türlü rahatlamaz yüreğimiz. Çünkü

biliriz ki bu hayatımızı karartan takiplerin sonu gelmemiştir, gelmez de. Filmin belirsiz noktalanışı bizi aklımızdan geçen yeni senaryolara gebe bırakır. Nesrinler özgürleşebilecek midir bu senaryolarda; yoksa hırpalanmadan, katledilmeden kurtulmak imkansız mıdır?

ÖMERLERDEN KURTULMAK MÜMKÜN MÜ?

Ömerler her yanımızda; sağımız, solumuz, önümüz ve arkamız Ömerlerle dolu. Ömerlerin tekil örnekler olmadığını, toplumsal dinamiklerin birer sonucu olduğu gerçeğini görmezden gelerek kurtuluşa kavuşamayacağımız açık. Hal böyleyken Ömerlere karşı kendimizi korumak mümkün mü? Eğer mümkünse bunu nasıl yapabiliriz? Kendimizi devletin ellerine bırakarak başarmak mümkün değil gibi görünüyor, bireysel mücadele yoluyla da aynı şekilde. O zaman kurtuluşu nerede arayacağız? Yazının sonuna doğru yaklaşırken, Nesrin'de kendi annemden bolca iz gördüğüm için bu soruyu kendi ailemden bir örnekle cevaplamak isterim doğrusu: Tıpkı annemin kendi mücadelesini kazandığı şekilde, diğer kadınlarla bir araya gelip dayanışarak, deneyim paylaşarak ortak bir çıkış yolu aramak; kurtuluşu mümkün kılmak için en sağlıklı gibi görünüyor. Hayatları uğruna mücadele eden bütün kadınlar asla unutmamasın ki; el ele verince, dayanışınca aşılamayacak hiçbir zorluk yok.

